

Historische Lintenvisie Gouda (2021)

26 oktober 2021

Kernkwaliteiten van en toekomst voor de historische
hoofdinfrastructuur van Gouda

8705

Het waterlint Hollandsche IJssel behoort tot de historische hoofdinfrastructuur van Gouda.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1 Project- en procesomschrijving	6
Hoofdstuk 2 Beleid: kaders en uitgangspunten	12
Hoofdstuk 3 Begripsomschrijvingen en afbakening	25
Hoofdstuk 4 Betekenis vaststellen en vastleggen	43
 Bijlagen	
1. Overzicht historische waterlinten	49
2. Het Goudse watererfgoed	50
3. Overzicht historische weglinten	51
4. Overzicht functies van de linten in verleden en heden	53
5. Overzicht verdwenen delen van de linten	54
6. Overzicht lintzones en invloedssfeer	55

Voorwoord

Gouda is een prachtige, complete Hollandse stad waar rood (gebouwen, stedenbouw), groen (bomen, weilanden, natuurgebieden, oevers) en blauw (water) sterk met elkaar verbonden zijn en niet zonder elkaar kunnen.

De historische linten lopen al sinds de middeleeuwen als hoofddraden van een spinnenweb door de stad heen. Ze zijn historisch gezien onmisbaar voor de stad en haar cultuur, welvaart en leefkwaliteit. Het water is al eeuwenlang essentieel voor handel, transport en industrie en als onderdeel van het veenweidelandschap; dat zal in de toekomst ook zo zijn. Daar komt de recreatieve functie nog bij. De weglinten zijn zo bijzonder omdat ze hun historische karakter van smalle kaden en dijken behouden hebben. Er zijn geen brede uitvalswegen naar de omringende dorpen en steden overheen gelegd. Gouda is daarin vrij uniek.

Op deze kwaliteiten zijn we trots en zuinig. De historische linten zijn, uiteraard samen met de binnenstad, de stedelijke en landschappelijke kroonjuwelen van Gouda.

Daarom is er nu deze visie. De visie legt uit wat historische linten zijn, welke betekenis ze hebben voor de stad en legt de afspraak vast dat we de kwaliteiten binnen de nieuwe kaders van de Omgevingswet zullen beschermen. Dit gaan we in samenhang met andere ambities en opgaven doen. Zo is bereikbaarheid en veiligheid een opgave bij het behoud van de kwaliteiten van de weglinten.

Zo kunnen we inspelen op de vraag naar aan- en inpassingen en transformatie, als onderdeel van onze bruisende, initiatiefrijke stad, en tegelijk onze kernwaarden en ons cultureel erfgoed veiligstellen. We zullen op kwaliteit sturen, en daarbij loslaten waar het kan, maar ook beschermen waar het nodig is.

Rogier Tetteroo en Thierry van Vugt, wethouders Omgevingsbeleid Gouda

Foto: Pim Mul.

Leeswijzer

De ruimtelijke structuur van het grondgebied van Gouda wordt in hoge mate bepaald door historische linten. Deze Historische Lintenvisie benoemt ze (welke zijn het?) en beschrijft de kernkwaliteiten ervan voor de stad en haar inwoners (welke betekenis hebben ze?).

De afspraken rond de wijze van uitwerking en doorwerking worden hierin vastgelegd.

Hoofdstuk 1 – Projectomschrijving en procesbeschrijving

Wat hebben we gedaan, wat ging vooraf, wat was de werkwijze, waar zijn we naar op weg en waarom (het doel, het resultaat) en hoe gaat het verder na vaststelling van deze visie.

Hoofdstuk 2 – Beschrijving uitgangspositie

Waar staan we en wat is al geregeld? Welke kaders en uitgangspunten zijn er vanuit het actuele vastgestelde beleid en lopende processen rond de invoering van de Omgevingswet die relevant zijn voor deze visie.

Hoofdstuk 3 – Begripsomschrijvingen en afbakening

Dit hoofdstuk bevat de kaartbeelden van de historische linten en licht toe “wat de historische linten van Gouda zijn”.

Hoofdstuk 4 – Betekenis van de historische linten

Wat zijn de kernkwaliteiten van de linten en hun betekenis voor de stad en haar inwoners?

De waardering, beoordelingscriteria hiervoor en de beschermingsregimes die hieruit voortkomen, staan vermeld.

Bijlagen

In de bijlagen zijn overzichten opgenomen van weg- en waterlinten, hun functies, verdwenen delen en de lintzones.

Samenvatting

Historische Lintenvisie: een plan voor de belangrijkste oude wegen van Gouda

De Historische Lintenvisie heeft drie doelen:

1. Vastleggen welke historische wegen en waterwegen van grote betekenis voor de stad van nu zijn;
2. Benoemen welke kernkwaliteiten deze linten voor de stad hebben;
3. De afspraak vastleggen dat deze kwaliteiten betrokken zullen worden bij het maken van het Omgevingsplan.

Wat is een historisch lint?

Deze wegen heten historische linten omdat ze al eeuwenlang als een lint of een draad door de stad lopen. Het zijn wegen en dijken, maar ook rivieren en grachten. Denk bijvoorbeeld aan de stadssingel of aan de Bloemendaalseweg.

Een lint is nooit enkel één lijn. Het is altijd een samenhangend geheel van weg, bomen, bruggen, watergangen, etc. Verschillende linten kunnen met elkaar te maken hebben of elkaar kruisen. De omgeving van de linten is ook belangrijk, zoals de polder waar een weg doorheen loopt of de bebouwing die langs het lint staat. In de visie heet dit een lintzone en de invloedssfeer van een lint. Er zijn kaarten gemaakt waarop de linten, de lintzones en de invloedssferen zijn getekend en alle linten zijn gefotografeerd.

Unieke kwaliteiten

De visie beschrijft welke speciale kwaliteiten deze wegen en wateren voor de stad als geheel hebben. Ook kwaliteiten in de bodem kunnen van belang zijn, bijvoorbeeld de aardkundige historie en de vroege bewoningsgeschiedenis (archeologie).

Afbakening

De actuele betekenis voor de stad als geheel staat centraal. Verdwenen delen van wegen of wegen die vooral voor een wijk belangrijk zijn, zijn niet in de visie opgenomen.

Ook draait het in de visie om de belangrijkste kernwaarden voor de stad. Details en specifieke waarden van de linten afzonderlijk komen bij de uitwerking van de visie aan bod.

De nadruk ligt op de linten buiten de binnenstad. Voor de binnenstad is namelijk al in 2004 een plan gemaakt. Dit plan heet *Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen*.

Relatie met andere visies

Natuurlijk moeten alle visies goed op elkaar aansluiten. Daarom is één hoofdstuk geheel gewijd aan de bestaande visies en hun relatie met of betekenis voor deze nieuwe visie.

Niet geheel nieuw, wel nodig

Het is niet nieuw dat linten belangrijk gevonden worden. Er zijn al eerder visies gemaakt om de uitzonderlijke kwaliteiten van linten vast te leggen, bijvoorbeeld voor de Hollandsche IJssel en voor de Bloemendaalseweg. Ook is al in bestemmingsplannen en in de welstandsnota bepaald dat de historische linten belangrijk zijn voor de stad.

Maar er bestond nog geen plan dat het complete oude netwerk in kaart brengt en de kernkwaliteiten daarvan benoemt. Ook heeft de gemeente nog niet eerder alles in samenhang bekeken.

Vooraf duidelijk

Het rekening houden met kwaliteiten hoeft niet te betekenen dat er meer regels komen of dat er minder mag. Door vooraf te bepalen welke bijzonderheden een rol spelen bij ontwikkelingen is vooraf duidelijk welke kwaliteiten niet verloren mogen gaan. Zo kan de betekenis ook in de toekomst behouden worden, ook bij veranderingen in de stad. Het vastleggen van de unieke kwaliteiten levert zo een stuur bij opgaven en keuzes voor de stad. Het maakt duidelijk welke veranderingen er mogelijk zijn, zonder verlies van kwaliteit.

De historie van de stad vormt geen belemmering voor ontwikkelingen, maar een leidraad en inspiratiebron.

Kwaliteiten en opgaven

In de visie wordt in kaarten en in woorden vastgelegd welke historische wegen grote betekenis hebben voor het stedelijke netwerk. Alleen de belangrijkste kwaliteiten zijn samengevat. Dit zijn stedenbouwkundige en architectonische betekenissen, maar ook de betekenis voor Goudse hoofdthema's zoals Gouda als Hollandse Waterstad en economie.

Ook staat in de visie welke opgaven er liggen om die kwaliteiten te behouden, veilig te stellen en te benutten bij het maken van keuzes voor de toekomstige stad.

Wat is het vervolg?

Deze visie zal per 1 januari 2022 van kracht zijn. Vanaf dat moment is de visie onderdeel van het bestaande beleid.

Al het bestaande beleid zal een plek krijgen in het bestel van de Omgevingswet. Deze visie bepaalt dat de kwaliteiten van de linten een plek moeten krijgen in het Omgevingsplan. Hoe dat precies gaat gebeuren, wordt nog uitgewerkt. Dit is onderdeel van de proef voor het omgevingsplan, de pilot Goverwelle. Op deze wijze levert de Historische Lintenvisie een belangrijke bijdrage aan een integraal Omgevingsplan. Het levert ook de bouwstenen voor andere sectoren en andere gebieden.

De uitvoering bevat ook de uitwerking van het principe "vooraf duidelijk" en de opname van de linten in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Hiervoor worden de kaarten uit de lintenvisie verder uitgewerkt en in het GIS Gouda opgenomen.

De werkzaamheden worden financieel gedekt uit de reservering Omgevingsplan. Zo nodig wordt de uitvoering opgenomen in de Kadernota 2023.

1 Project- en procesomschrijving

8273

Wonen in het groen aan de Bloemendaalseweg, van oorsprong een agrarisch lint met aan weerszijden boerderijen. De foto is haaks op de weg genomen. Doorzichten zijn cruciaal, zowel vanaf het lint naar de woonwijken, als andersom, en zowel over land als over water.

1.1 Doel Historische Lintenvisie

Deze Historische Lintenvisie heeft als hoofddoel om de betekenis van het historische netwerk van weg- en waterwegen voor Gouda en het belang hiervan voor de kwaliteit van de leefomgeving, sterker te verankeren in beleid. Dit gebeurt door in kaart te brengen wat we onder historisch linten verstaan en welke kernkwaliteiten deze linten vertegenwoordigen en – in aansluiting daarop – de omgang met deze linten vast te leggen. Hiermee wordt vastgesteld welke rol deze kwaliteiten voor het stadsbeeld, het gebruik en de bebouwing spelen bij toekomstige ontwikkelingen.

De visie biedt kaders en uitgangspunten voor de uitwerking van de kwaliteiten op lintniveau en in concrete regels en richtlijnen in het Omgevingsplan.

Het resultaat is een samenhangend document waarin de ruimtelijke kernkwaliteiten van Goudse linten zijn vastgelegd en die richtinggevend zijn voorafgaan en tijdens de planvorming én bij het beoordelen van toekomstige ontwikkelingen in en langs een lint. Ook zullen de kernkwaliteiten leidraad zijn voor regels rond dagelijks beheer, aanleg en inrichting van de openbare ruimte, rond de omgang met de bodem, het bodemarchief en het landschap.

Belangrijk hierbij is dat toegewerkt wordt naar een integraal afwegingskader, waarin voorafgaand aan de planvorming alle omgevingskwaliteiten in kaart gebracht en in samenhang meegewogen worden.

Het beschrijven van de historie is geen doel. Hiervoor wordt verwezen naar de Foto van de Leefomgeving en de Cultuurhistorische Basiskaart (CHBK in GIS Gouda) en alle bestaande cultuurhistorische analyses. Deze documenten vormen de basis voor deze historische lintenvisie en toekomstige onderbouwingen voor de omgang ermee.

0317

De lintzone Breevaart bestaat uit de Breevaart zelf, de kaden en de Molenvliet langs de Breevaart. Ook het Reeuwijksche Verlaat met sluizen en de molen liggen in deze lintzone.

1.2 Startpunt

De historie van Gouda is uitgebreid onderzocht en vastgelegd, zowel in de *Cultuurhistorische Basiskaart* als in diverse visies, waaronder de *Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen* (2004), *Beheerplan Bloemendaalseweg* (2004) en *Gebiedsvisie Hollandsche IJssel 2020 Gouda* (2008). Ook in beleid is al veel verankerd. De *Nota Cultuurhistorie* uit 2004 vormt daarvoor nog altijd een solide basis, in samenhang met de *Erfgoedvisie 2013* en het *Welstandsbeleid 2020*.

In 2004 is vastgesteld dat in de bepaalde gebieden cultuurhistorische waarden aanwezig zijn die van grote betekenis zijn voor de stad en waarmee bij ontwikkelingen rekening gehouden dient te worden. Deze gebieden zijn opgenomen in bestemmingsplannen en in de Welstandsnota. Voor binnen- en buitenplanse afwijkingen van bestemmingsplannen is de zogenaamde “*gele vlekkenkaart*” gemaakt. Vrijwel alle historische linten uit deze lintenvisie zijn via deze instrumenten benoemd.

In de bestemmingsplannen zijn bouw- en gebruiksregels opgenomen ter bescherming van de bestaande karakteristieken van deze gebieden. Daarnaast bevatten de toelichtingen bij deze bestemmingsplannen, de Structuurvisie en andere visies (zoals *gebiedsvisie Hollandsche IJssel* en *beheerplan Bloemendaalseweg*) richtinggevende teksten over de omgang met en beheer van historische linten in relatie tot de mogelijkheden voor nieuwe ruimtelijke invullingen.

In het Welstandsbeleid geldt voor delen van enkele belangrijke historische linten het “volledig welstandstoezicht”. Echter: voor de andere historische linten gelden geen bijzondere regels en zijn ontwikkelingen onder de €100.000,- welstandsvrij.

Het nadeel van het bestaande beleid is dat de linten niet als een doorlopend lint worden behandeld, met als gevolg dat de historische kwaliteit en de continuïteit ervan onvoldoende gewaarborgd zijn – met versnippering als gevolg. Ondanks het feit dat sommige linten in de actuele situatie een wisselend beeld geven als het om beeldkwaliteit gaat, is het gewenst om verdere versnippering en afbrokkeling van waarden tegen te gaan.

Bovendien is in het beleid de samenhang met de bodem en het belang van het bodemarchief onvoldoende geduid. De niet zichtbare ondergrondse structuren zijn ook onderdeel van linten en bepalen mede de betekenis van de linten als identiteitsdragers. Deze minder tastbare waarden moeten een plek krijgen in het beoordelings- en handelingskader voor de omgang met de historische linten. Daarnaast zijn actuele inzichten over (bijvoorbeeld) het belang van historische ecologie, zoals de betekenis van historische beplanting voor de biodiversiteit, nog onvoldoende benoemd en gewaarborgd.

Op zichzelf is het ruimtelijk beleid voor de linten dus wel beschreven, maar er is behoefte aan een samenhangend, omgevingswetbestendig, ruimtelijk document waarin specifiek op de beleidsdoelstellingen voor de linten wordt ingegaan en alle aspecten betrokken worden. Ook is een meer adequate beschrijving van de verschillende karakteristieken en duiding van de verschillende kwaliteiten voor de stad (kernwaarden) nodig. Op die manier kunnen de kwaliteiten van de Goudse linten integraal onderkend worden en beter worden ingezet als dragers van de Goudse identiteit.

Er ligt een solide basis voor de transformatie naar de Omgevingswet, maar er is ook nog werk te doen. De Historische Lintenvisie is hierin een belangrijke stap.

7978

Waterlint Gouwe en spoorlint: beide onderdeel van de historische hoofdinfrastructuur. Op de achtergrond een relict van de Kromme Gouwe dat tot het historische lint Kromme Gouwe behoort. Hier overlappen en kruisen twee historische linten elkaar.

1.3 Omgevingswetbestendig kader

Deze visie voor de omgang met de historische linten van Gouda sorteert voor op de invoering van de Omgevingswet en de komst van het Omgevingsplan.

De Omgevingsvisie is een langetermijnkoers. Tegelijkertijd is het geen statische visie; er is ruimte voor het verwerken van nieuwe inzichten in de visie. Door deze aanpak blijft het mogelijk om adequaat te reageren op nieuwe inzichten en ontwikkelingen; oftewel de visie is koersvast voor de lange termijn en tegelijkertijd lenig op de korte termijn. Dat moet ook gelden voor deze Lintenvisie.

De Lintenvisie maakt duidelijk hoe de betekenis van het erfgoed en andere omgevingskwaliteiten zich tot elkaar verhouden. Door het benoemen van de kernkwaliteiten wordt de te beschermen eigenheid vastgelegd en het behoud gewaarborgd (in deze visie: veiligstellen). Door de kernkwaliteiten leidend te maken bij het maken van plannen en in het beheer en gebruik kan de betekenis van het erfgoed versterkt worden, is duidelijk waarin het erfgoed onderscheidend is en kan het eigen karakter, in welke vorm dan ook, doorgegeven worden. Zo wordt het verhaal en de bedoeling van het verleden doorgegeven. Op deze wijze worden de samenhangende erfgoedwaarden (landschap, archeologie en bovengronds erfgoed) als onderdeel van de omgevingskwaliteit benoemd en wordt invulling gegeven aan de bedoeling van de Omgevingswet. Hiermee ligt de houding vast ten opzichte van dit erfgoed vooraf vast, onder het motto “vooraf duidelijk”. De visie duidt de omgang met de kernkwaliteiten en -waarden van dit type erfgoed. De erfgoedwaarden worden niet achteraf getoetst, maar vooraf en vroeg in de planvorming meegenomen. Zo draagt deze visie bij aan het werken aan een integraal Omgevingsplan en wordt de omgang met de cultuurhistorische en stedenbouwkundige kwaliteiten van de historische linten juridisch-planologisch omgevingswetbestendig vastgelegd.

1.4 Kaders en uitgangspunten vaststellen

De visie is gericht op het stellen van kaders en uitgangspunten voor

- 1) het duiden van de belangrijkste waarden en kwaliteiten voor de stad
- 2) het beschermen van deze waarden en borgen van de zorgvuldige omgang ermee
- 3) het benoemen van de ontwikkelingsruimte (veranderruimte).

De doelstelling van het beleid voor de historische hoofdinfrastructuur is deze structuren herkenbaar in de stad te laten zijn en als waardevolle onderdelen van de huidige infrastructuur bij ontwikkelingen te beschouwen. De historische kwaliteiten, zoals “Hollandse Waterstad”, zijn een inspiratiebron en worden in samenhang met andere kwaliteiten, opgaven en keuzes, zoals het programma “Gouda fietsstad”, gewaarborgd.

Behoud en waar mogelijk benutting, versterking of herstel van de beeldkwaliteiten wordt nagestreefd. De Historische Lintenvisie biedt het kader voor een uitwerking op Omgevingsplanniveau, bijvoorbeeld bij het vernieuwen of toevoegen van bebouwing.

Het beschermen en benoemen van de mate van bescherming en ontwikkelruimte volgt de methodiek van:

- veiligstellen: behouden, beschermen, benutten, versterken en herstellen van de kwaliteiten, waarbij weinig of geen ontwikkelmogelijkheden zijn (“nee, tenzij”)
- inpassen: behouden, beschermen, benutten, versterken en herstellen van de kwaliteiten waarbij ontwikkelingen onder voorwaarden mogelijk zijn (“ja, mits”)
- transformeren: behouden, beschermen, benutten, versterken en herstellen van de kwaliteiten waarbij grote mogelijkheden tot herontwikkeling en functieverandering.

Deze kaders en uitgangspunten zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

Dit kader moet vertaald worden in concrete richtlijnen en beschermende functies in de nieuwe ruimtelijke ordeningsinstrumenten als Omgevingsvisie en Omgevingsplan. Ook is een integrale visie op de bodem van groot belang. Dit is onderdeel van de uitvoering (zie paragraaf 1.7).

De kernwaarden moeten ook gewaarborgd worden in de praktijk van het dagelijks beheer en de omgang met de openbare ruimte. Ook de regels voor aanleg en beheer van openbare ruimte, groenvoorzieningen en water, moeten in overeenstemming gebracht worden met het toegekende beschermingsniveau.

1.5 Producten

De producten van deze visie zijn:

- Kaarten (zie hoofdstuk 3):
 1. Overzichtskaart van historische hoofdstructuur van Gouda
 2. Historische linten: waterlinten
 3. Historische linten: weglinten
 4. Historische lintenzones met invloedssfeer
 5. Stadslandschappen van Gouda (huidige hoofdfuncties)
- Overzichtslijsten van de linten en lintzones (tabelvorm, bijlagen 1 t/m 6)
- Foto's van alle linten (zomer 2020, een kleine selectie is als illustratie opgenomen in deze visie)

- Waarderingsmethodiek en beschermingsniveaus (hoofdstuk 4)

1.6 In werking en uitwerking

De Historische lintenvisie zal per 1 januari 2022 in werking treden. Net als andere, bestaande visies, zal de Historische Lintenvisie een plek krijgen in het nieuwe bestel van de Omgevingswet.

De uitwerking van de visie zal deel uitmaken van en starten met de pilot Omgevingsplan Goverwelle. Daarmee wordt de Historische Lintenvisie een proeftuin voor uitwerking en implementatie van visie(s) in het Omgevingsplan.

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit drie hoofdpunten rond de implementatie van de visie:

1. Uitwerking voor het Omgevingsplan
2. Uitwerking voor de werking in de praktijk, met aandacht voor de processen rond aanvragen en aansluiting op de welstandsnota.
3. Uitwerking voor Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO): opname van de historische linten in GIS Gouda.

In bijlage 4 is het uitvoeringsprogramma beschreven.

De uitvoering zal in 2022 ten laste komen van het budget “reservering Omgevingsplan”. Zo nodig wordt de verdere uitvoering opgenomen in de Kadernota 2023.

0314

Reeuwijkse Verlaat: knooppunt van waterlinten met (oorspronkelijk) een dubbel verlaat. Een evident voorbeeld van een plek om “veilig te stellen”.

2 Beleidskaders en uitgangspunten

2.1 Nationale Omgevingsvisie: NOVI

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Deze vervangt alle wetten en regels voor de omgang met stedenbouw, landschap, erfgoed, infrastructuur, milieu en water. De Omgevingswet verplicht alle gemeenten om een omgevingsvisie op te stellen over de toekomst van het gebied.

In de *Nationale Omgevingsvisie* (NOVI) zijn nationale belangen geformuleerd. Behalve dat veel belangen impliciet raken aan cultuurhistorie, zoals het belang om een goede leefkwaliteit te realiseren, is er één belang dat rechtstreeks de doelstelling voor het erfgoed verwoordt:

“Behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten is van (inter)nationaal belang.”

In de NOVI zijn drie afwegingsprincipes om weloverwogen beleidskeuzes te maken, geformuleerd. Deze principes helpen bij het afwegen en prioriteren van de verschillende belangen en opgaven. Een ervan raakt direct het erfgoed: “Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal”. Cultuurhistorie is hierbij de identiteitsdrager en de kennis- en inspiratiebron.

2.2 Provinciale Omgevingsvisie: POVI

In de *Provinciale Omgevingsvisie* (POVI) wordt ruimtelijke kwaliteit gedefinieerd als het fysieke resultaat van menselijk handelen, natuurlijke processen en de wisselwerking daartussen. Dit resultaat bepaalt de gebiedsidentiteit, die gevormd wordt door de stapeling van en samenhang tussen de vele gebruiks- en tijdslagen in de ondergrond en daarboven. Cultuurhistorie is de drager van gebiedsidentiteit, de zogenaamde identiteitsdrager. Ruimtelijke kwaliteit speelt een rol bij het benoemen van kernwaarden (identiteit), opgaven en keuzes.

Provinciale richtpunten voor ruimtelijke kwaliteit

- Ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de uitzonderlijke kwaliteit van de identiteitsdrager.
- Ontwikkelingen dragen bij aan het leesbaar houden van het verhaal dat de identiteitsdragers als oriëntatiepunten in tijd en ruimte vertellen.

De POVI stelt dat op de grenzen tussen stad en land en tussen verschillende landschappen extra kansen liggen voor het zichtbaar maken en houden, versterken en beleefbaar en voelbaar maken en houden van de identiteit en ruimtelijke kwaliteit.

De POVI erkent het belang van de historische binnenstad voor de hoge ruimtelijke kwaliteit van de stad.

Specifiek bevat de POVI enkele richtpunten voor molens en vaarwegen:

1. *Historische molens* zijn markante monumenten en blikvangers in het landschap, zowel in het stedelijk als het landelijk gebied. Het behouden en versterken van monumentale windmolens in hun omgeving vanuit hun ensemblewaarde is een richtpunt voor ruimtelijke kwaliteit.
2. De *historische vaarwegen* hebben de uitstraling van regionale landschappelijke dragers door eenheid en samenhang in de inrichting van de oevers en begeleidende beplanting en door de vormgeving van kruisende infrastructuur. Er is aandacht nodig voor zicht op en vanaf het water. Als ontwikkelingen plaatsvinden aan kanalen en vaarten buiten het stedelijk gebied, dan dragen deze bij aan versterking van hun rustige en voorname karakter, behoud en versterking van erfgoed als identiteitsdragers en herstel van continuïteit (ook aanliggend landschap) waar nodig. De oevers van rivieren, vaarten, kanalen en plassen zijn waar mogelijk openbaar toegankelijk.

Als richtpunten voor ruimtelijke kwaliteit worden in acht genomen:

- Om oevers en water openbaar toegankelijk en beleefbaar te houden is er geen ruimte voor verdere verdichting en privatisering van de oevers, direct grenzend aan het water.
- Ontwikkelingen aan kanalen en vaarten buiten het stedelijk gebied dragen bij aan de versterking van het karakter van de kanalen en vaarten.

8058

Kromme Gouwe met Wachtelstraat en Jaagpad: een waterlint met twee weglinten erlangs. De lintzone heet Kromme Gouwe en bevat de drie linten én de bebouwing. Bij bouwen aan het lint dient rekening gehouden te worden met de lintwaarden én de zonewaarden. Het lint is verbonden met het lint Stadssingel en met andere waterlinten. Dit is een voorbeeld van een plek waar volgens de POVI extra kansen liggen voor het zichtbaar maken en houden, versterken en beleefbaar én voelbaar maken en houden van de identiteit en de ruimtelijke kwaliteit van de stad.

8117 Molen aan de Eerste Moordrechtse Tiendweg: onderdeel van het historische lint en een historisch en stedenbouwkundig ankerpunt. Bij bouwen in de buurt van een molen moet rekening gehouden worden met de waarden van een molen, de zogenaamde molenbiotoop.

2.3 Omgevingsvisie Gouda

De Omgevingsvisie Gouda beschrijft de langetermijnvisie van de gemeente op de toekomstige ontwikkeling van de stad vanuit het perspectief van 750 jaar ontwikkeling en is gericht op de komende decennia. De visie geeft aan welke kansen, opgaven en uitdagingen er voor Gouda liggen en op welke manier de gemeente daarmee om wil gaan.

Het benoemen van de Goudse kernkwaliteiten is een verplichting vanuit de Omgevingswet. De historie is een richtinggevend factor voor het vaststellen van de kernwaarden, formuleren van opgaven en het maken van keuzes. In de relatief kleine, compacte stad zijn vrijwel overal cultuurhistorische waarden te vinden die in hoge mate bijdragen aan de omgevingskwaliteit. In het vraagstuk "Hoe transformeren we de bestaande stad naar de toekomst?" vormt het cultureel erfgoed een sleutelrol.

Met de Omgevingsvisie zet Gouda de koers uit voor de lange termijn. De koers wordt stap voor stap uitgezet, uitgevoerd en bijgewerkt. Door deze aanpak kan Gouda adequaat reageren op nieuwe inzichten en mogelijkheden, oftewel koersvast voor de lange termijn en lenig op de korte termijn zijn.

In Gouda bestaan verschillende beleidsdocumenten die raken aan het omgevingsbeleid, zoals de Mobiliteitsvisie, Bedrijventerreinvisie, Structuurvisie Groen, Woonvisie, Hoogbouwnota en de Erfgoedvisie. De Omgevingsvisie vervangt deze beleidskaders niet; een aantal bestaande visies worden integraal onderdeel van de Omgevingsvisie, een aantal visies worden opgenomen in andere instrumenten, waaronder het Omgevingsplan. Ook in de komende jaren zal het nodig blijken te zijn om de globale Omgevingsvisie nader uit te werken en nieuw sectoraal beleid met gevolgen voor de fysieke leefomgeving vast te stellen. Steeds zal daarbij de relatie met de Omgevingsvisie worden gelegd en verantwoord worden op welke manier een sectorale visie gerelateerd is en bijdraagt aan de totale, integrale visie.

In de Omgevingsvisie wordt ook een ontwikkelperspectief geschetst. Daar zijn verscheidene linten bij betrokken, zoals de Kromme Gouwe (ontwikkelperspectief Kromme Gouwe oost). Daarom is het belangrijk dat beide visies naadloos op elkaar zijn afgestemd (en blijven).

Het ontwerp voor de Omgevingsvisie is in oktober 2021 ter inzage gelegd.

Vijf kernwaarden, opgaven en keuzes

Kernwaarden:

Complete stad: compleet en evenwichtig waar mensen graag in goede gezondheid wonen, werken, recreëren, van cultuur genieten en winkelen

Compacte stad: compact Gouda met bruisend historisch centrum en rustige randen

Strategische ligging

Te midden van het Groene Hart, met waardevol landschap, natuur en veel water

Initiatiefrijke stad: Gouda is initiatiefrijk en geniet een grote mate van participatie van haar inwoners

Opgaven:

Doorgeven historisch Gouda: historische stad doorgeven aan de volgende generaties

Duurzaam stedelijk ontwikkelen

Prettig woon- en leefklimaat bevorderen

Gezondheid stimuleren: gezonde mensen door een gezonde en veilige leefomgeving

Sterke economie en regionale positie behouden

Uitdagingen:

Verstedelijkingsopgave, energietransitie, klimaatadaptatie

Keuzes:

Florerende stad

Duurzame mobiliteit

Gezonde groen-blauwe stad

Energietransitie

Sterke wijken

OER en Foto van de leefomgeving (2021)

In 2021 is ter voorbereiding op de Omgevingsvisie een OmgevingsEffectRapportage (OER) opgesteld. Alle gegevens voor het maken van de Omgevingsvisie zijn bij elkaar gebracht en er is een zogenaamde Foto van de Leefomgeving opgesteld. Vanuit de vakgroep cultuurhistorie is gepleit voor een integrale

analyse van alle boven- en ondergrondse cultuurhistorische kwaliteiten (landschappelijk, stedenbouwkundig, architectonisch, archeologisch, aardkundig etc). Deze kwaliteiten zijn beschreven in hoofdstuk 11, waarbij ook aandacht is voor de onderlinge samenhang. De OER en de Foto zijn als bijlagen bij de Omgevingsvisie gevoegd.

In de OER is geconcludeerd dat door de huidige grote opgaven in de leefomgeving en hun ruimteclaims, zoals de woningmarkt, infrastructuur, vergroening, klimaatverandering en energietransitie, en de komst van de Omgevingswet een samenhangende ruimtelijke visie broodnodig is.

Kennis van historie sleutel voor oplossingen

De Foto van de Leefomgeving maakt duidelijk dat het huidige beleid nog onvoldoende borging biedt om de kwaliteiten te behouden. Problemen die kortgeleden nog abstracte vergezichten leken, zoals klimaatverandering, zijn nu dichtbij. Er ligt een grote druk op het erfgoed. Zonder goede regie en zonder een actuele, integrale visie op het behoud van de kwaliteiten van het Goudse erfgoed kunnen in korte tijd belangrijke waarden voorgoed verloren gaan of onomkeerbaar aangetast worden.

Het besef dat het om samenhangende kwaliteiten gaat, boven en onder de grond, en dat de bodem (het natuurlijke systeem, waaronder het watersysteem) en cultuur (het menselijke systeem) onlosmakelijk verbonden zijn, is een van de belangrijkste grondslagen van de Omgevingswet.

Kennis van de historie van bodem en de ingrepen daarin en bovengrondse historie leert hoe het natuurlijke systeem in balans gebracht kan worden met ons handelen en hoe de historie benut kan worden in ontwerp-opgaven. Kennis van de historie van zowel het ontstaan van het landschap, als van al het menselijke handelen daarin, is van grote betekenis voor het maken van keuzes voor de toekomst.

Dit vergt kennis voorafgaand aan planvorming. Niet alleen bij het oplossen van bestaande problemen, bijvoorbeeld op het gebied van water en bodemdaling, maar ook om nieuwe problemen te voorkomen. De historie kan de sleutel zijn voor oplossingen voor grote opgaven. Het vooraf in kaart brengen van de historie en het bepalen van de waarde daarvan voor de opgave, is essentieel om erfgoed mee te kunnen nemen in een integrale benadering voor het borgen van de omgevingskwaliteit. Het gaat om alle dimensies: alle ondergrondse en bovengrondse lagen (drie ruimtelijke dimensies), plus de factor tijd (tijdslagen) en de factor mens (de tijdsgeest, de betekenis die de mens er aan toekent). De benadering van de vraagstukken in samenhang met de geschiedenis van het natuurlijk systeem (bodem) en cultuursysteem (mens) zal prioriteit gaan krijgen.

Daarom zal cultuurhistorie onder de Omgevingswet een nog prominentere rol spelen als wegingsfactor in ruimtelijke ontwikkelingen en bij grote opgaven.

Samengestelde kwaliteiten

De linten zijn geen zelfstandige eenheden in het stedelijke weefsel. Ze hebben zowel hun eigen intrinsieke waarden als betekenis voor de omgeving. Vice versa heeft de omgeving ook invloed op de waarden van de linten. De Historische lintenvisie richt zich op de kernkwaliteiten en ontwikkelmogelijkheden in en langs de historische linten, maar biedt tegelijkertijd de kaders om ook voor wijken en buurten de omgevingskwaliteiten en de omgang daarmee te benoemen.

Een totaalbeeld van alle gebiedskwaliteiten zal pas ontstaan als alle gebiedsvisies gereed en in samenhang met elkaar gebracht zijn.

Het gaat in de lintenvisie en bij de duiding van de kernwaarden om samengestelde omgevingskwaliteiten. Er zijn altijd meerdere aspecten tegelijk aanwezig die in samenhang moeten worden gewogen en meegenomen moeten worden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Alle keuzes voor de stad hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar: in mogelijkheden en in kwaliteit. Hierin bestaat geen vaste hiërarchie. Het draait om strategische keuzes over de stad die Gouda is en in de toekomst wil zijn.

De linten zijn bijvoorbeeld belangrijke fietsroutes tussen binnenstad, woonbuurten en ommeland en behoren tot de regionale of stedelijke fietsroutes. De aantrekkelijkheid van de fietsroutes wordt mede door de cultuurhistorische kwaliteiten bepaald – tegelijkertijd kennen de historische routes, bijvoorbeeld door hun breedte, beperkingen uit oogpunt van verkeersveiligheid en capaciteit. De toekomst van de linten is dus onlosmakelijk verbonden met keuzes voor mobiliteit en recreatie.

Veel linten maken, mede vanwege het vele water en groen, deel uit van het droog - en nat ecologisch netwerk. Deze waarden zijn ontstaan door het eeuwenoude watersysteem en de eeuwenoude karakteristieke wijze van beheer en beplanten (met elzen en schietwilgen). Het (middeleeuwse) systeem biedt behalve historische waarden ook aanknopingspunten voor oplossingen voor problemen als gevolg van klimaatverandering en bodemdaling en voor behoud en herstel van biodiversiteit.

Het vraagstuk van de historische linten dient daarom in samenhang en integraal met andere domeinen bekeken te worden. Het is niet enkel een opgave vanuit cultuurhistorie en stedenbouw. Samenwerking met andere domeinen is cruciaal om de kwaliteiten en potenties in beeld te krijgen. Bij de uitwerking van de visie zal daarom het gesprek met de andere afdelingen, waaronder BOR en POR, worden voortgezet. Tijdens de uitwerking zal ook worden gesproken over beheer en inrichting van de linten, waarin onder meer groen en materiaal- en kleurgebruik belangrijke aspecten kunnen zijn. Deze gesprekken zijn onderdeel van de pilot Goverwelle voor het Omgevingsplan.

Van visie naar plan

Om de vertaling van de Omgevingsvisie naar het Omgevingsplan goed te kunnen maken is het nodig om de manier te beschrijven waarop de ambities uit de Omgevingsvisie concreet vorm kunnen krijgen. Op basis van de pilot Goverwelle wordt ervaring opgedaan wat er voor het Omgevingsplan nodig is en of er nog een schakel in de vorm van een Omgevingsprogramma nodig is tussen Omgevingsvisie en Omgevingsplan. De pilot geeft inzicht in de mogelijkheden en wensen om kwaliteiten te beschermen via het Omgevingsplan en om aanvragen voor ontwikkelingen (omgevingsplanactiviteiten) in en langs de linten en in de invloedssfeer daarvan te beoordelen. Het is de intentie om op lintniveau omgangsregels met de omgevingskwaliteiten te maken. De benoemde kernwaarden en -kwaliteiten uit deze visie vormen hiervoor de grondslag; per lint zal waar nodig verfijning en accenten aangebracht worden.

2.4 Relevante bestaande Goudse beleidsvisies en hun betekenis voor de Historische Lintenvisie

Ruimtelijke Structuurvisie Gouda 2005-2030 (2005)

In de structuurvisie uit 2005 worden linten beschreven als kwaliteiten die gewaarborgd moeten worden. Van de veenlinten en tiendwegen, waarlangs Gouda is ontstaan, heeft vooral de Bloemendaalseweg volgens deze structuurvisie echte meerwaarde in de stad. De inrichting van deze weg, een hoogwaardige fietsroute begeleidt door groenstedelijke woonmilieus, dient dan ook als voorbeeld voor andere linten, zoals de Voor- en Achterwillenseweg. Ook langs waterlopen kunnen nieuwe, hoogwaardige woonmilieus worden ontwikkeld, die bijdragen aan een meer gedifferentieerd woningaanbod.

Betekenis voor deze visie:

De Omgevingsvisie vervangt de Structuurvisie.

Erfgoedvisie

In de Erfgoedvisie (2013) is het uitgangspunt vastgelegd: “ontwikkelen waar mogelijk en beschermen waar nodig”. Om hiervoor een gefundeerde basis te leggen is gestart met het opstellen van de Cultuurhistorische basiskaart (CHBK). In 2020/2021 vond de laatste inventarisatiefase plaats voor de periode 1965-2010. De CHBK is mede tot stand gekomen met input uit de stad.

Als vervolg daarop wordt voor de gehele stad (‘vlakdekkend’) in beeld gebracht wat de samenhang en betekenis is van de verschillende onderdelen van het ‘stadslandschap’. De Historische lintenvisie maakt hiervan onderdeel uit.

In de Erfgoedvisie zijn de volgende beleidsuitgangspunten vastgesteld voor het Gouds cultureel erfgoed:

1. Samenhang centraal stellen (het ‘verhaal van de stad’)
2. Ontwikkelingsgericht investeren (herbestemmen/gebruik)
3. Verantwoordelijkheden delen (optimale processen/regels)
4. Duidelijk zijn op inhoud (wat is waardevol en waarom)
5. Inzetten expertise uit de stad (kennis delen/lokaal netwerk)

6. Oriënteren op rol gemeente (wat doen we wel en wat niet)
7. Samenwerken (intern, lokaal en regionaal)

Betekenis voor deze visie:

De Erfgoedvisie vormt een belangrijke grondslag voor de Omgevingsvisie, de Historische Lintenvisie en de uitwerking daarvan in het Omgevingsplan.

Nota Cultuurhistorie (2004)

In de Nota Cultuurhistorie (2004) zijn alle uitvoerings- en toetsingskaders beschreven. Hierin is opgenomen dat de diverse linten onderdeel uitmaken van het watersysteem van rivieren, afwateringskanalen en grachten en dat deze de stadsvorming in hoge mate hebben bepaald. Hier vinden we ook de directe relatie met de groenstructuren in de gehele stad. Ook de zogenaamde gele vlekkenkaart is in deze nota opgenomen.

In deze nota is vastgesteld dat de historische linten een grote cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen en, mede vanwege de kwetsbaarheid, samen met de beschermde binnenstad en architectonisch waardevolle ensembles een zorgvuldig beleid verdienen dat gericht is op bescherming van de aanwezige waarden.

Daarom heeft het college begin deze eeuw al besloten om bij plannen in het beschermde stadsgezicht en bij grootschalige ontwikkelingen daarbuiten, een cultuurhistorische analyse te vragen. Enerzijds zodat bij de nieuwe ontwikkeling rekening kan worden gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en te kunnen komen tot een goede afweging, en anderzijds om in een vroegtijdig stadium in kaart te brengen welke archeologische waarden kunnen worden verwacht.

Bij ontwikkelingen in waardevolle gebieden en op waardevolle locaties wordt daarom een cultuurhistorische analyse van de initiatiefnemer gevraagd. Daarin wordt de vraag beantwoord welke waarden aanwezig zijn en wat met die waarden gebeurt in het plan. Hiervoor zijn richtlijnen opgesteld, om zo een duidelijke procedure te hebben en een afdoende cultuurhistorische onderbouwing van plannen te kunnen waarborgen. Daarnaast is de zogenaamde gele vlekkenkaart gemaakt, om ook in kaartbeeld uit te drukken om welke gebieden het gaat.

In 2004 is het volgende vastgesteld ten aanzien van het doel van een cultuurhistorische analyse (CHA) en cultuurhistorische effectrapportage (CHER):

1. de in het plangebied én de omgeving aanwezige cultuurhistorische waarden worden in kaart gebracht. Behoud van de aanwezige monumenten en jongere bouwkunstobjecten is daarbij uitgangspunt. Ook wordt duidelijk welke elementen buiten de beschermde monumenten een bepaalde cultuurhistorische waarde bezitten, die kunnen worden benut bij het plan (direct of indirect). Als die voor een deel uiteindelijk verdwijnen, zal daarvan worden gevraagd dit te documenteren.
2. De analyse biedt inzicht in het te verwachten bodemarchief wat een plan van aanpak voor het eventueel verplichte archeologisch onderzoek makkelijker maakt.
3. De resultaten van de analyse kunnen worden gebruikt als basis en aanknopingspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Het erkennen en herkenbaar maken van de cultuurhistorische identiteit als kwaliteit en uitgangspunt voor verdere ontwikkeling, dus het benutten van cultuurhistorische elementen als inspiratiebron voor de ruimtelijke inrichting en het ontwerp is essentieel voor het borgen van de omgevingskwaliteit.

De analyse dient een bewuste en logische opbouw van landschappelijk erfgoed, archeologisch erfgoed en bovengronds erfgoed te bevatten. Archeologie is de verbinder en brug tussen het landschap (zichtbaar, onzichtbaar) en het bovengrondse.

Betekenis voor deze visie:

De Nota Cultuurhistorie vormt een belangrijke grondslag voor de Historische Lintenvisie.

De richtlijnen vormen ook vandaag de dag nog een uitstekende basis om cultuurhistorie mee te wegen bij ontwikkelingen. Anderzijds zijn ze inmiddels bijna 20 jaar oud. Ze dienen in het kader van de invoering van de Omgevingswet en als onderdeel van de pilot voor het Omgevingsplan herijkt en Omgevingswetbestendig gemaakt te worden. Hierbij zullen zowel de integrale benadering van cultuurhistorie in alle facetten (inclusief archeologie, landschap) als het rekening houden met cultuurhistorie tijdens alle fases van gebiedsontwikkelingen en in alle aspecten van het ontwerpproces gewaarborgd blijven.

Dit behoort tot de uitvoering van deze visie.

Gele vlekkenkaart (2004)

De zogenaamde gele vlekkenkaart uit de Nota Cultuurhistorie van 2004 bevat alle gebieden waar een cultuurhistorische analyse (CHA) vereist is bij ontwikkelingen die een bestemmingsplanwijziging behoeven (toenmalig Wro artikel 19 lid 1 en 2-procedures).

Het gaat om de volgende gebieden:

- ✓ Beschermd Stadsgezicht;
- ✓ Korte Akkeren (oud en nieuw);
- ✓ Oostpolder in Schieland;
- ✓ Westergouwe;
- ✓ Hollandsche IJssel;
- ✓ Sluiseiland en omgeving;
- ✓ Voorwillenseweg en omgeving;
- ✓ Achterwillenseweg en omgeving;
- ✓ Stolwijkersluis en omgeving;
- ✓ Nieuwe Parkbuurt;
- ✓ Kort Haarlem;
- ✓ Kadebuurt;
- ✓ Wethouder Venteweg en omgeving;
- ✓ Bloemendaalseweg en omgeving;
- ✓ Graaf Florisweg en omgeving;
- ✓ Bodegraafsestraatweg en omgeving.

Betekenis voor deze visie:

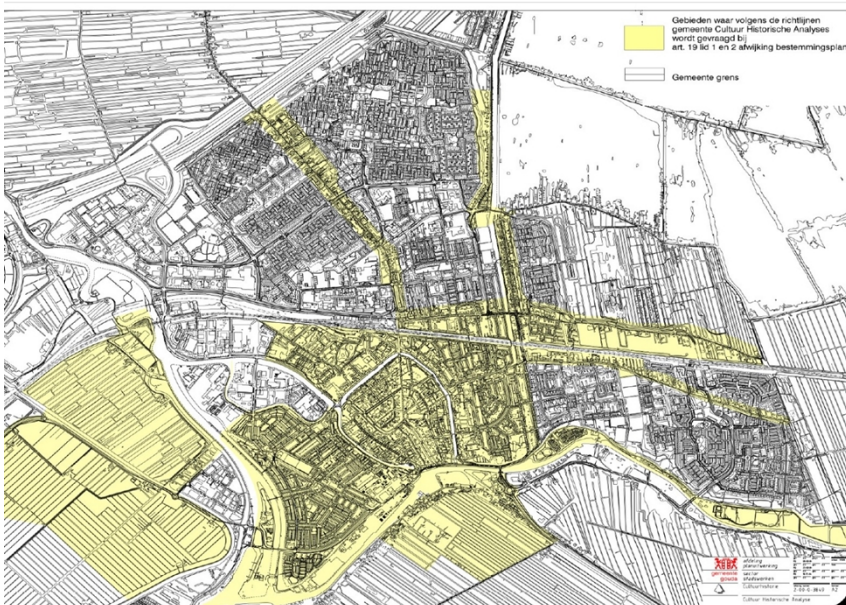
Naar aanleiding van de visie zal voor de historische linten een actuele “verwachtingenkaart” opgesteld worden, op basis waarvan zo nodig nader onderzoek kan worden verlangd bij ontwikkelingen. Het betreft in het kader van deze lintenvisie alleen de historische linten, maar de noodzaak tot herijking betreft de gehele kaart.

Deze actualisatie is nodig omdat

- ontwikkelingen sinds 2004 nog niet verwerkt zijn op de kaart (bijv. Westergouwe);
- onderzoeken sinds 2004 en gegevens van de CHBK, waaronder de ABK (Archeologische Basiskaart 2011), nog niet verwerkt zijn;
- het onderzoek naar de historische linten inzichten oplevert die verwerkt moeten worden;
- actuele inzichten in betekenis van cultuurhistorische aspecten en wijze van toekenning van cultuurhistorische waarden verwerkt moeten worden

Dit zal betekenen dat in sommige gebieden geen CHA meer vereist zal worden, terwijl andere gebiedscontouren juist wat opgerekt dienen te worden. Ook zal meer differentiatie aangebracht kunnen worden voor de breedte en diepgang van benodigd onderzoek. Daarnaast dient de CHA-richtlijn herijkt te worden.

Als uitwerking van deze visie zal de gele vlekkenkaart geactualiseerd worden en worden geïmplementeerd als onderdeel van het omgevingsplan.

Gele vlekkenkaart: sinds 2004 is een cultuurhistorische analyse vereist bij binnen- en buitenplanse afwijkingen van het bestemmingsplan in de gele gebieden.

Nota hoogbouw (2005)

Onder het motto “hoe hoger het bouwwerk, hoe mooier het moet zijn”, is in 2005 een hoogbouwnota voor Gouda vastgesteld. Vanuit verschillende perspectieven en schaalniveaus (regio, stad en wijk) geeft deze nota een samenhangend beeld van de mogelijkheden voor hoogbouw in Gouda. Op zoneringsskaarten geeft de nota aan waar hoogbouw binnen Gouda denkbaar is. Tevens bevat de nota randvoorwaarden waaraan hoogbouw moet voldoen. Deze randvoorwaarden zijn omschreven in de vorm van algemene aandachtspunten, en geven geen locatiespecifieke voorwaarden, omdat iedere plek zijn eigen specifieke kenmerken heeft.

Betekenis voor deze visie:

Bij de uitwerking van de visie voor het Omgevingsplan wordt de mogelijkheid voor hoogbouw betrokken in de consequenties daarvan voor zichtlijnen, molenbiotopen, en andere cultuurhistorische aspecten van het lint.

Verstedelijkingsagenda Gouda (2018)

In de Verstedelijkingsagenda Gouda is de positie van Gouda als centrumgemeente van de regio Midden-Holland bepaald, waarbij een sterke focus ligt op het thema wonen en de bijdrage van meer woningen aan het vestigingsklimaat en de stedelijke economie. Daarbij is het de ambitie om meer functiemenging te realiseren, strategische knooppunten te verdichten en verouderde bedrijventerreinen te transformeren naar een gemengd stadslandschap. Daarnaast wordt aan de kwaliteitsverbetering in de bestaande woonwijken doorgewerkt.

Betekenis voor deze visie:

Keuzes voor verdichting en functiemenging in de historische lintenzones dienen in samenhang met de historisch-ruimtelijke en -functionele kwaliteiten en cultuurhistorische kernwaarden bekeken te worden. Er zal rekening gehouden moeten worden met de mogelijke consequenties voor de cultuurhistorische kernwaarden.

Structuurvisie Groen (2019)

Deze visie beoogt het vergroten van de leefbaarheid door toename van openbaar groen, hetgeen bijdraagt aan het terugdringen van de gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast, droogte en hittestress. Om dit te realiseren zijn beleidsregels opgesteld.

Betekenis voor deze visie:

Vanuit cultuurhistorisch en stedenbouwkundig standpunt is openbaar groen binnen veel linten van grote betekenis. Binnen het domein cultuurhistorie ligt de nadruk vooral op het benoemen, behouden en beschermen van de historische en beeldbepalende waarden, waaronder openheid, zichtlijnen en doorkijken. De keuze voor streekeigen en historisch gezien passende beplanting en locatie daarvan is vanuit cultuurhistorie een belangrijk aspect voor het behoud van de kwaliteiten van de linten. Het realiseren van extra groen in de openbare ruimte door de gemeente en beheer van groen vergt goede afstemming met de cultuurhistorische waarden en kwaliteiten. Vanuit de Structuurvisie groen moet bij planontwikkelingen extra openbaar groen worden gerealiseerd. Ook hierbij moet vanzelfsprekend rekening gehouden worden met deze waarden.

8946

De monumentale platanen aan de Burgvlietkade vormen een markante bomenrij langs het water van de Breevaart, die tot de meest beeldbepalende bomenrijen van Gouda behoort.

Bestemmingsplannen

In bestemmingsplannen zijn teksten opgenomen over de historie en betekenis van de linten, waarbij de betekenis vervolgens vertaald is in vrij gedetailleerde bouw- en gebruiksregels die bedoeld zijn om de kwaliteiten te waarborgen.

Zo is bijvoorbeeld in het Bestemmingsplan Korte Akkeren (2013) de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie 1' opgenomen. Hiervoor is bepaald dat de voor 'Waarde - Cultuurhistorie 1' aangewezen gronden, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede zijn bestemd voor het behoud en de ontwikkeling van de aanwezige cultuurhistorische waarde(n) in haar gelaagdheid in de vorm van:

- historische geografie (landschap en ruimtelijke patronen);
- historische (steden)bouwkunde (stedenbouw, architectuur, constructie en techniek);
- waarbij steeds de volgende kwaliteiten in het geding zijn:
 - de beleefde kwaliteit (zichtbaarheid, herkenbaarheid en herinnerbaarheid);
 - de fysieke kwaliteit (gaafheid, authenticiteit en geconserveerdheid);
 - de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde, samenhang, representativiteit).

Vervolgens zijn per deelgebied met functieaanduiding 'specifieke vorm van waarde - ...' waarden specifiek beschermd, zoals een singelstructuur, een straatprofiel, zichtlijnen en groenstructuren (zie artikel 18 bestemmingsplan Korte Akkeren).

Betekenis voor deze visie:

De bestemmingsplannen worden vervangen door het Omgevingsplan. De bestaande teksten worden geactualiseerd voor het Omgevingsplan en waar nodig aangevuld. Tijdens de pilot voor het Omgevingsplan wordt uitgewerkt wat hiervoor nodig is en wordt de werkwijze voor een nadere beschrijving en bescherming van de linten vastgelegd. In hoofdstuk 4 van deze visie wordt de reeds ontwikkelde methodiek van bestemmingsplan Korte Akkeren gevolgd.

Welstandsbeleid (2020)

In het Welstandsbeleid geldt voor delen van enkele belangrijke historische linten het “volledig welstandstoezicht”. Dit zijn Bloemendaalseweg-Ridder Van Catsweg, Graaf Florisweg-Achterwillenseweg, Bodegraafsestraatweg en Karnemelksloot-Voorwillenseweg.

Voor de andere historische linten gelden geen bijzondere regels en zijn ontwikkelingen onder de €100.000,- welstandsvrij.

Nadeel van het bestaande beleid is dat de linten niet als een doorlopend lint worden behandeld, met als gevolg dat de historische kwaliteit en de continuïteit ervan steeds minder ‘voelbaar’ zijn met versnippering als gevolg.

Betekenis voor deze visie:

Ondanks het feit dat sommige linten een wisselend beeld geven als het om beeldkwaliteit gaat, is het gewenst om verdere versnippering tegen te gaan en de samenhang te herstellen op basis van de kernkwaliteiten. Deze visie legt hiervoor de basis, waarbij de uitgangspunten zijn:

- Vooraf duidelijk: vooraf onderbouwen waarmee rekening gehouden dient te worden en op welke wijze;
- Beoordeling van de plannen waarbij de samenhang van het lint en de kwaliteiten daarvan centraal staan;
- Zowel nieuwe ontwikkelingen onder de €100.000,- als ingrepen in (het beheer van) de openbare ruimte in dit licht te beoordelen.

Vanwege de gefragmenteerde insteek van de huidige Welstandsnota is het actuele Welstandsbeleid slechts in beperkte mate een instrument voor de integrale instandhouding van de kwaliteiten van de linten.

Belangrijk is dat gewerkt wordt aan een samenhangend afwegingskader, waarin voorafgaand aan de planvorming alle omgevingskwaliteiten in kaart gebracht en integraal meegewogen worden. Het streven is om te werken naar een integrale onderbouwing van de omgevingsplanactiviteit, waarin cultuurhistorie geen “status aparte” heeft, maar een vanzelfsprekend ingrediënt is.

Bedrijventerreinvisie Gouda 2021-2030

Met de Bedrijventerreinvisie Gouda 2021-2030 geeft Gouda gehoor aan de lokale vraag van ondernemers naar meer ruimte. Door een betere samenwerking en wisselwerking tussen de bestaande bedrijventerreinen, wil Gouda de werklocaties beter benutten. Dit biedt bedrijven ook de mogelijkheid om te groeien. De visie is een bouwsteen voor de regionale bedrijventerreinvisie van Midden-Holland en de Omgevingsvisie.

De watergebonden bedrijfslocaties zijn van groot belang voor de bestaande bedrijvigheid in Gouda en van bovenlokale betekenis. Behalve dat deze vorm van bedrijvigheid onderdeel is van het historische DNA van Gouda, is het ook nu nog van groot economisch belang, ook voor de regio. Het beter benutten en behouden, eventueel zelfs uitbreiden van watergebonden bedrijvigheid en locaties staat hoog op de agenda. Voor waterlinten als Kromme Gouwe en Hollandsche IJssel (Schielands Hoge Zeedijk, Stolkijzersluis) is watergebonden bedrijvigheid essentieel. Hiervoor geldt een uitgesproken toekomstvisie als watergebonden bedrijvigheids-lint.

Nieuwe ontwikkelingen en transformaties op watergebonden bedrijfslocaties mogen de ontwikkeling van de bestaande (zwaardere en watergebonden) bedrijvigheid niet beperken.

Betekenis voor deze visie:

De historisch-ruimtelijke en functionele context van de linten is vanuit cultuurhistorisch oogpunt leidend. Watergebonden bedrijvigheid is onderdeel van de historische identiteit en is een van de cultuurhistorische hoofdthema's van de Cultuurhistorische Basiskaart van Gouda. Water, transport en handel zijn historische hoofdpijlers.

Behoud van de identiteit van Gouda als Hollandse waterstad is van groot belang; binnen dit uitgangspunt zijn veranderingen en ontwikkelingen mogelijk, waarbij behoud en benutten van watergebonden bedrijvigheid prioriteit heeft.

8098

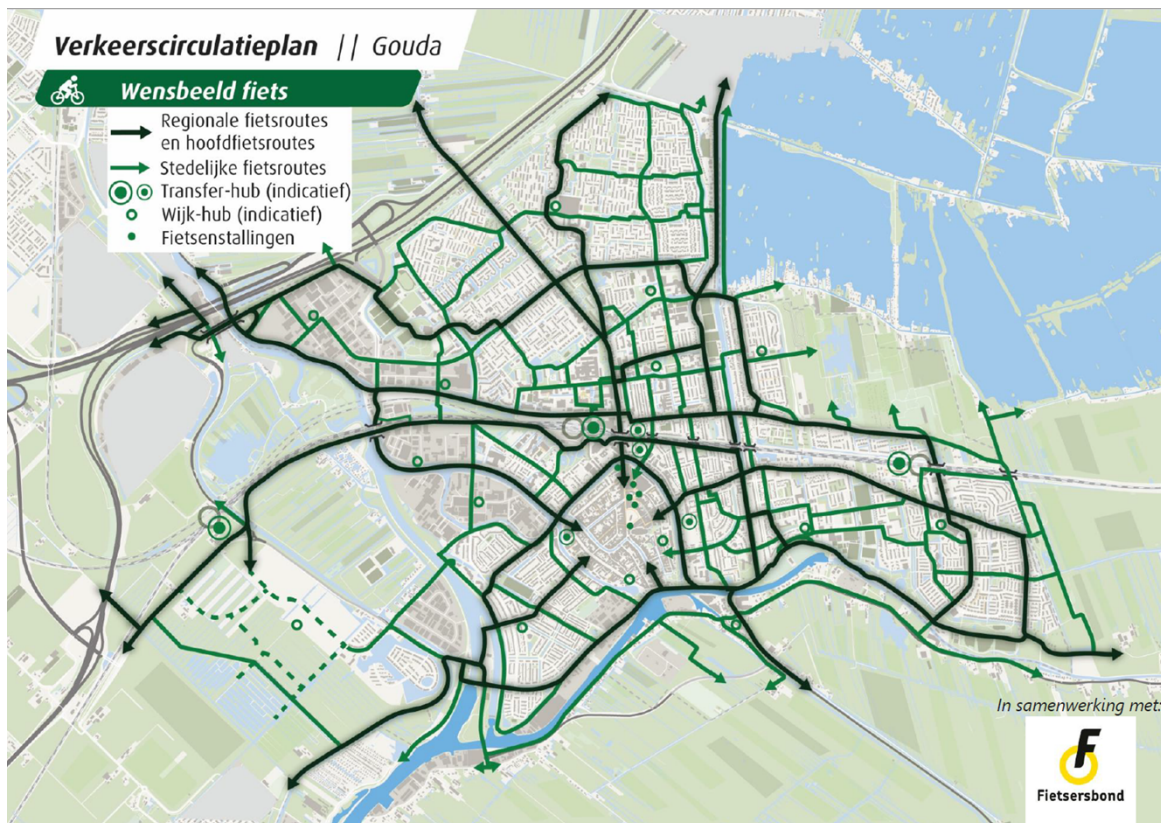
Kromme Gouwe met jaagpad en De Producent. De bebouwing tussen de Kromme Gouwe en Onder De Boompjes hoort bij de lintzone en is historisch-functioneel onlosmakelijk met het water verbonden. In de Bedrijventerreinvisie is nadrukkelijk de watergebonden bedrijvigheid benoemd als een belangrijke economische drager van Gouda. De historisch-economische én actuele betekenis van watergebonden bedrijven is groot. Aan de Kromme Gouwe wordt aan bescherming van de watergebonden bedrijvigheid prioriteit gegeven.

Mobiliteitsplan en Verkeerscirculatieplan (VCP) Gouda

Het Mobiliteitsplan en de uitwerking daarvan in het VCP hebben een directe relatie met de lintenvisie. Zo zijn bijvoorbeeld vrijwel alle weglinten benoemd in het 'wensbeeld fiets' van het VCP.

Betekenis voor deze visie:

Dit is een voorbeeld van het belang van een samenhangende visie. Keuzes op het ene beleidsvlak hebben consequenties voor mogelijkheden op het andere vlak. De eisen en wensen vanuit het gebruik kunnen conflicteren met de eisen vanuit het behoud van de kernwaarden.

Fietsroutekaart van Gouda uit het Verkeerscirculatieplan 2021. Veel linten maken onderdeel uit van fietsroutes.

Gebiedsvisies

Er is een aantal gebiedsvisies die historische linten beschrijven, zoals de *gebiedsvisie Hollandsche IJssel 2020 Gouda* (2008) en het *Beheerplan Bloemendaalsweg*, of relatie hebben met de linten.

Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen (2004)

Deze visie bevat ruimtelijke ambities die (ook) voor de historische linten gelden, dan wel specifiek over de relatie tussen stad en linten gaat, te weten:

1. Gouda als historische waterstad en stedelijk knooppunt in de Deltametropool;
2. Ligging in het polderlandschap van het Groene Hart en daarmee via de linten verbonden;
3. Het rivierenlandschap is bepalend voor de ontwikkelingsrichting;
4. De stad en rivier zijn onlosmakelijk verbonden. Het IJsselfront/Veerstalgebied moet een venster zijn vanuit en naar/ op de stad;
5. Doorvaarbaarheid van de stad;
6. Versterken van de identiteit van Gouda als waterstad;
7. Versterken van de karakteristiek van de singels, als overgang tussen binnenstad en de omringende wijken en met name de "poorten" naar de stad (entrees vanuit de historische linten);
8. Behouden, respecteren en waar nodig herstellen van historische kavelmaten.

Betekenis voor deze visie:

Deze visie voor de binnenstad uit 2004 concludeert dat het afsluiten van de Haven in combinatie met het aanleggen van de weg tussen stad en rivier de grootste ongelukkige gebeurtenis is die de stad heeft gekend. Deze ingreep heeft veel dynamiek in het zuidelijke stadsdeel doen verdwijnen en de karakteristieke oriëntatie op het water aangetast. In de uitwerking van de lintenvisie moet hiervoor aandacht zijn, omdat het een belangrijke rol speelt in de stedelijke dynamiek en daarmee voor een kernwaarde van de stad. Ook de andere punten dienen bij de uitwerking van de lintenvisie en in het Omgevingsplan meegenomen te worden.

Beheerplan Bloemendaalseweg en Ridder van Catsweg 'omdat 't het waard is' (2004)

In dit beheerplan is de beeldkwaliteit vastgelegd en is de basis gelegd voor het verankeren van de kwaliteiten in het bestemmingsplan. In de visie kent het gebied drie deelgebieden met hun eigen deelkwaliteiten. In de visie is opgenomen dat:

- Bij afwijkingen van het bestemmingsplan zonder vergunning handhavend wordt opgetreden;
- Potentiële monumenten worden aangewezen als beschermd monument en er worden beschermende maatregelen getroffen voor het beschermen van het bodemarchief;
- Een vergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan alleen verleend kan worden als hiermee de cultuurhistorische betekenis vergroot wordt;
- Bouwen en verbouwen met beeldvreemde elementen is niet toegestaan;
- Dit geldt voor alle panden, niet alleen cultuurhistorisch waardevolle panden;
- Ter onderbouwing van een aanvraag is een cultuurhistorische analyse vereist;
- Ook de omgeving en inrichting is van belang;
- Op de handhaving van beeldbepalende elementen, zoals bruggen en boenhokken, wordt getoetst; ook beplanting, watergangen en oeverbeschoeiing maken hiervan onderdeel uit;
- Er geldt het hoogste welstandsniveau.

Betekenis voor deze visie:

Deze visie voor de Bloemendaalseweg blijft onverkort van kracht onder de nieuwe visie en wordt volwaardig meegenomen in de uitwerking van het Omgevingsplan.

Gebiedsvisie Hollandsche IJssel 2020 Gouda (2008)

In deze gebiedsvisie is de Hollandsche IJssel erkent als specifiek Gouds landschapstype, dat het waard is om verbeterd te worden. In de visie is gesteld dat de Hollandsche IJssel een visitekaartje van Gouda is en worden de karakteristieken en structuurdragers (dijken, dynamiek van de getijderivier, wielen) benoemd. Het erkennen van de kwaliteiten en het verbeteren en benutten ervan is als hoofdlijn vastgesteld.

Betekenis voor deze visie:

De uitgangspunten sluiten nauw aan bij de lintenvisie, blijven onverkort van kracht onder de nieuwe visie en worden volwaardig meegenomen in de uitwerking van het Omgevingsplan.

Bodemdaling en linten

De Goudse bodem bestaat uit diepe veen- en kleilagen waardoor de bodem zakt. Om het land droog te houden en wateroverlast te voorkomen is het waterpeil in de grachten en polders de afgelopen eeuwen een aantal malen verlaagd.

Omdat de alleroudste bebouwing niet op een diepe paalfundering staat, zakken deze – veelal monumentale – gebouwen mee met de dalende bodem. Pas vanaf eind negentiende eeuw zijn woningen voorzien van een stevige paalfundering. Tot na de tweede wereldoorlog werd hiervoor gebruik gemaakt van houten palen. Voor deze gebouwen moet het (grond)waterpeil hoog genoeg blijven om de houten paalkoppen te beschermen tegen droogstand. Echter voor de almaar zakkende bebouwing kan verlagen van het waterpeil in de grachten en polders wel wenselijk/noodzakelijk zijn om vochtoverlast en waterproblemen te voorkomen.

In de Erfgoedvisie Gouda, die in 2013 is vastgesteld, staat de uitdaging al goed verwoord en specifiek voor deze uitdaging is voor de binnenstad het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad vastgesteld.

De hoogheemraadschappen zijn bevoegd gezag voor het beheer van het oppervlaktewaterpeil en zij stellen in hun peilbesluiten het waterpeil vast. Het is belangrijk om de waterschappen deelgenoot te laten zijn van onze zorg voor de bebouwing en eventuele aanwezige funderingen.

Betekenis voor deze visie:

Langs verschillende linten komt aanzienlijke zetting van de panden voor. Voor de historische linten ligt een soortgelijke uitdaging voor als voor de binnenstad.

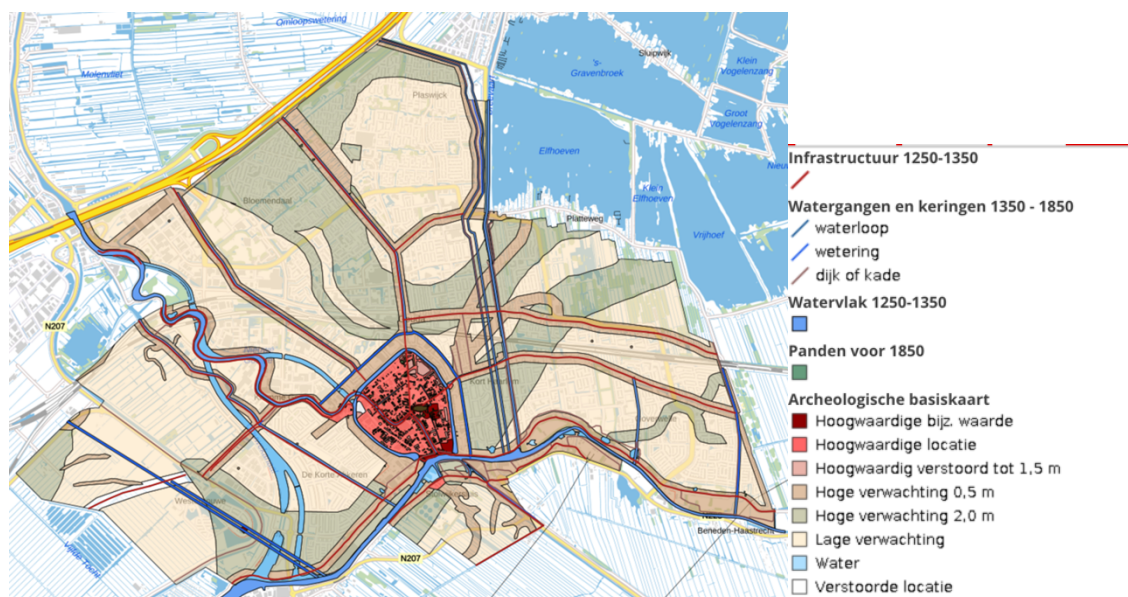
3 Begripsomschrijvingen en afbakening

3.1 Cultuurhistorische basiskaart

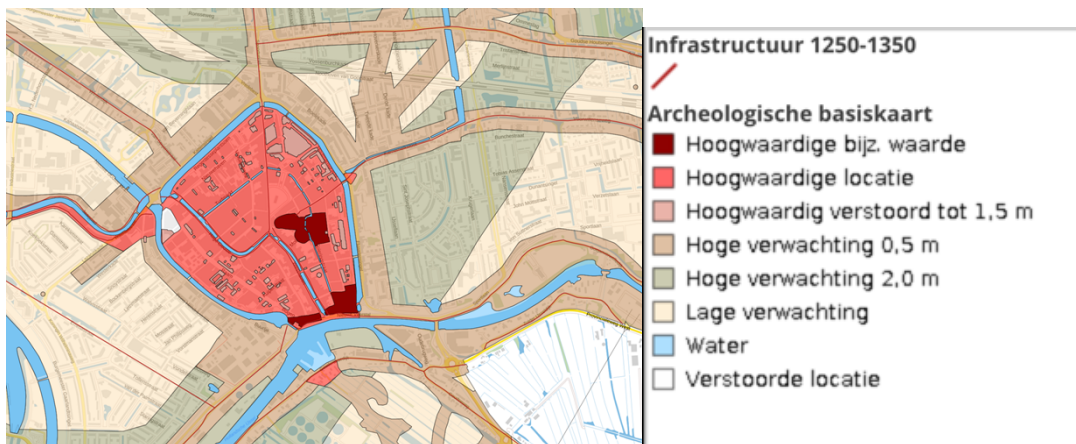
De Cultuurhistorische Basiskaart, die in het GIS Gouda is opgenomen, vormt de basis voor de analyses van de historische linten.

CHBK Gouda. De infrastructuur van weg- en waterlinten is sinds 1250-1350 aanwezig. De linten zijn tot 1850 nog grotendeels onbebouwd; de meeste zijn zelfs pas (laat in de) twintigste eeuw bebouwd geraakt.

CHBK Gouda: de stad voor 1850 met de Archeologische Basiskaart (ABK). Gebieden met hoge verwachting en hoogwaardige locaties vallen samen met de historische linten.

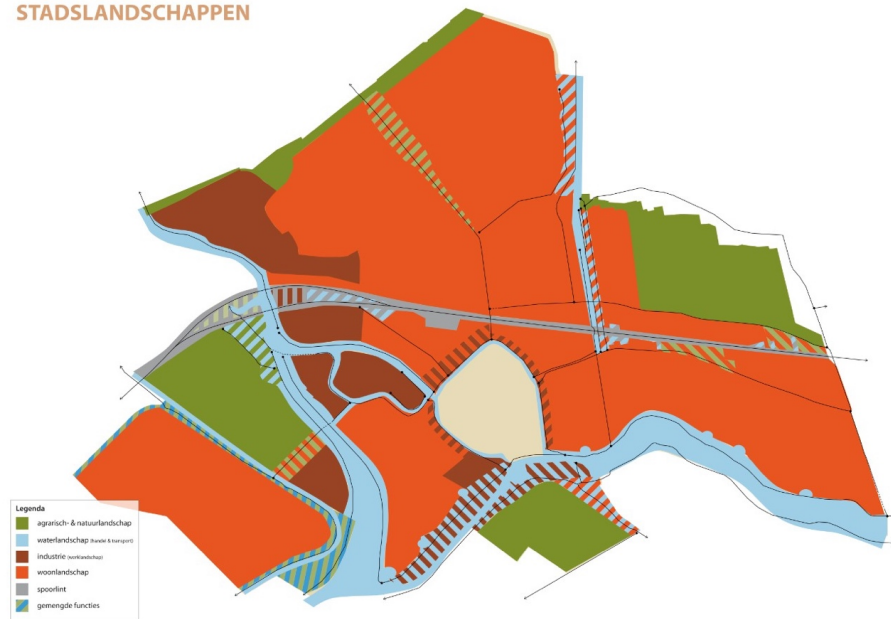

CHBK Gouda. Uitsnede met binnenstad.

Topografische kaart van Gouda ca. 1850 waarin de middeleeuwse spinnenwebstructuur van de stad duidelijk zichtbaar is. Jongere structuren als Ringvaart en Spoordijk zijn al aangelegd; het Gouwekanaal nog niet.

STADSLANDSCHAPPEN

Stadslandschappen van Gouda

Globale indeling van ruimtelijk gebruik van het grondgebied van Gouda. Onderscheiden worden: wonen (rood), water (blauw), agrarisch/natuur (groen), werken/industrie (bruin) en gemengde zones. Bij de gemengde zones is er sprake van functiemenging. Vaak gaat het om functies die goed samengaan, zoals water en groen. Meestal gaat het om functies die van oudsher samengaan en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, zoals de woon-industriezone rond de Stadssingel (bruin-rood), de agrarisch-wonen zone bij de Bloemendaalseweg (groen-rood) en de watergebonden bedrijvigheid langs de Hollandsche IJssel (bruin-blauw).

9015

Bodegraafsestraatweg: wonen aan het water en tussen water (Breevaart en Omloopwetering). Dit is een gemengd landschap van water en wonen.

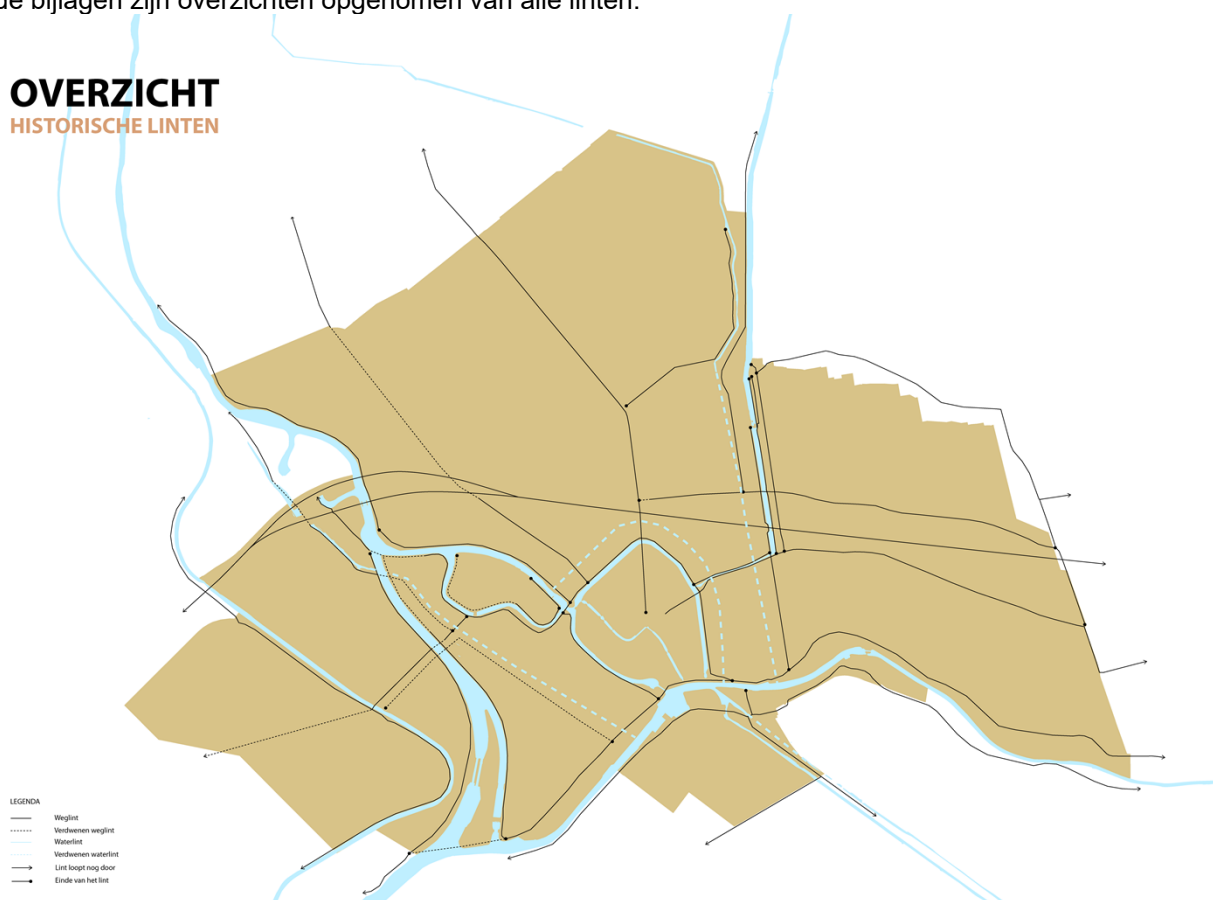
3.2 Wat is een historisch lint?

Een historisch lint is een langgerekte structuur die tot de historische hoofdinfrastructuur van Gouda wordt gerekend. Er zijn weglinten ((spoor)dijk, straat) en waterlinten (rivier, kanaal, wetering). Behalve tussen weg en water wordt geen nader historisch-geografisch onderscheid gemaakt (bijv. dijklint, veenlint). Een lint is nooit enkel één lijn. Het is altijd een ensemble van weg, bebouwing, watergangen, groen en civiele werken. Zo wordt het lint van de Bloemendaalseweg gevormd door het ensemble van de oorspronkelijke agrarische bebouwing, watergangen, toegangsbruggen, typerende kadeprofiel met smal wegdek, bomen, groene bermen en tuinen.

Linten krijgen één naam ook al bestaan ze uit meerdere straten. In beginsel wordt de belangrijkste straatnaam gekozen. Zo heet het weglint Graaf Florisweg-Achterwillenseweg: lint Achterwillenseweg. Het weglint Stadssingel bevat alle straten rond de stad (Fluwelensingel, Blekerssingel, Kattensingel, etc.).

In de bijlagen zijn overzichten opgenomen van alle linten.

OVERZICHT HISTORISCHE LINTEN

Legenda

blauw: waterlint

zwart: weglint

goud: gemeentelijk grondgebied

- ➔ Het weglint loopt door buiten de gemeentegrenzen
- Begin/eindemarkering van een weglint
- ... Historische loop van een verdwenen deel van een lint

Kaart 1 Historische linten Gouda: schematisch overzicht van de historische hoofdinfrastructuur

De kaart biedt een overzichtelijk beeld van de historische lintenstructuur van Gouda. Dit kaartbeeld bevat zowel de weg- (zwarte lijnen) als de waterlinten (blauw). Verdwenen linten zijn gestippeld. De linten zijn doorgetrokken in de binnenstad, om zo de totale structuur duidelijk te maken.

Van historische linten die beginnen en eindigen op Gouds grondgebied wordt begin- en eindpunt met een bolletje aangegeven. Van linten die 'van de kaart aflopen' en/of doorlopen op grondgebied van

buurgemeenten wordt met een pijl aangegeven dat ze niet eindigen (bijv. Platteweg, Gouderakse Tiendweg).

Deze schematische overzichtskaart heeft geen stadsplattegrond als onderlegger, omdat de nadruk op het schematische overzicht en de herkenbaarheid van het karakteristieke Goudse spinnenweb ligt. Op deze kaart staan om dezelfde reden geen namen van de historische linten.

0241

Lint Voorwillenseweg. Dit historische lint bestaat uit de weg met watergangen, groene bermen en bomen.

3.3 Afbakening Historische Lintenvisie

Alleen buiten de stadskern

De binnenstad maakt geen onderdeel uit van de Historische Lintenvisie.

Hoewel stad en land nauw met elkaar verbonden zijn en een aantal linten tot in het hart van de stad lopen, richt de analyse en waardering zich op de delen van de linten die zich buiten de binnenstad bevinden. De Stadssingel vormt de grens. Voor de binnenstad bestaat al een visie: “*Stedenbouwkundige visie voor de binnenstad en haar randen*” (2004) en de kwaliteiten van de binnenstad en haar randen zijn vastgelegd in de bescherming als rijksbeschermd stadsgezicht.

8765

Turfsingel. De stadssingel is onderdeel van de historische hoofdinfrastructuur van Gouda en ligt tussen de binnenstad en haar randen: het vormt een overgangsgebied waar extra kansen en opgaven liggen voor het borgen van de hoge ruimtelijke kwaliteit van de stad.

Alleen historische hoofdinfrastructuur

In beginsel staat in deze visie de middeleeuwse infrastructuur buiten de binnenstad centraal, aangevuld met enkele belangrijke meer recente structuren, zoals de spoordijk en Gouwekanaal. Het criterium voor opname in de visie is: is de structuur een stedelijke identiteitsdrager?

De visie betreft alleen *hoofdstructuren*, dat wil zeggen structuren die van belang zijn voor het historische stedelijke weefsel op het schaalniveau van de stad. Belangrijke wijk- en buurtstructuren worden niet tot de *hoofdstructuur* gerekend; ze zijn identiteitsdragers van de wijken en buurten.

Daarnaast draait het om *historische* infrastructuur. Recent aangelegde infrastructuur behoort in beginsel niet tot de historische linten. Voorbeelden van de actuele hoofdinfrastructuur zijn Goudse Houtsingel/Goverwellesingel en Burgemeester Van Reenensingel.

Het kan zijn dat een vroegere hoofdstructuur nu stedenbouwkundig gezien een nevenstructuur is. Zo is bijvoorbeeld de Voorwillenseweg een historische hoofdstructuur, maar behoort deze weg niet tot de actuele stedenbouwkundige hoofdinfrastructuur.

De ontwikkeling van de stad stopt niet. De jonge infrastructuur van nu kan de historische infrastructuur van morgen zijn. Zeer recent aangelegde infrastructuur (na 1965) wordt echter niet tot het historische netwerk gerekend. Deze visie is een reflectie van het huidige tijdsgewricht en biedt een actuele kijk op de betekenis van de infrastructuur als identiteitsdragers van de stad.

8184

Foto vanaf de Broekweg, gezien naar de Spoordijk. De Spoordijk vormt sinds het midden van de negentiende eeuw een belangrijk lint dat Gouda in een noord- en zuidzijde verdeelt en overal zichtbaar is. De foto toont een van de open polderzichten die Gouda op eigen grondgebied bezit. Veel vergezichten strekken zich over de gemeentegrenzen uit.

Bestaande structuur staat centraal

De historische hoofdinfrastructuur die er nu nog is, staat centraal. Dit laat onverlet dat (restanten van) verdwenen structuren ook van historische betekenis kunnen zijn voor Gouda, zoals (deels) gedempte watergangen of het oorspronkelijke tracé van de Winterdijk dat nu niet meer bestaat.

Fysieke aanwezigheid en herkenbaarheid als historische hoofdinfrastructuur is een criterium voor de mate waarin de voormalige hoofdstructuur betekenis cq kernkwaliteiten voor de stad heeft. De Winterdijk is bijvoorbeeld een stedelijke identiteitsdrager waarvan nog slechts een klein deel aanwezig en herkenbaar is. Dit laat onverlet dat de Winterdijk een kroonjuweel van Gouda is en van grote betekenis is voor de wijk waarin deze dijk ligt, en voor de aantrekkelijkheid van de fietsroute waarvan de dijk deel uitmaakt.

In de uitwerking van de visie wordt ook aandacht besteed aan de omgang met verdwenen en minder herkenbare weg- en waterlinten.

8628

De behouden delen van de Winterdijk vormen een historische idylle door de combinatie van het oude, smalle kadeprofiel en de grote natuurwaarden op en langs de kade.

Alleen linten en lintzones

De visie draait om de cultuurhistorische waarde van een lint en lintzones, niet om het benoemen en beschermen van individuele gebouwen of gebouwensembles.

De stedenbouwkundige en architectuurhistorische betekenis speelt een rol, maar alleen vanuit de kernkwaliteiten van het lint, niet vanuit de individuele, intrinsieke waarde van de architectuur. Bepaalde gebouwen of waterwerken kunnen onlosmakelijk met de linten verbonden zijn, zoals een molen of sluis.

Alleen analyse op lintniveau

De visie heeft betrekking op linten, niet op kavels. De visie, en met name de uitwerking ervan, biedt wel kaders die behulp kunnen zijn voor analyses op kavelniveau. Locatieonderzoek (op kavelniveau) blijft bij ontwikkelingen nodig om de match te maken tussen locatiewaarden en lintwaarden en om aanvullende, specifieke kavelwaarden in beeld te brengen.

8881

De Wethouder Venteweg vormt samen met de Zwarteweg, de Zuidelijke Zwarteweg en een klein deel van de Platteweg één weglint. De watergang en de ontsluiting van de percelen via bruggen vormen een van de te behouden hoofdkenmerken van het lint.

Cultuurhistorische Analyse (CHA) bij ontwikkelingen blijft vereist

De visie is op hoofdlijnen en benoemt de waarden waarmee ten minste rekening gehouden dient te worden.

De visie vervangt de verplichting voor het uitvoeren van een cultuurhistorische analyse voor een ontwikkellocatie niet. De richtlijn hiervoor wordt wel herijkt en omgevingswetbestendig gemaakt. Waarden zullen en kunnen nooit uitputtend in beleid beschreven worden. Er blijven altijd “verwachtingswaarden”: waarden waarvan verwacht wordt dat ze aanwezig zijn op basis van deskundigenoordeel, maar die nog niet nader onderzocht zijn. Daarom is bij elke Omgevingsplanactiviteit nader onderzoek en afweging nodig voor de specifieke opgave en locatie.

8344

De Ridder van Catsweg vormt samen met de Bloemendaalseweg één lint. Hoewel al veel over dit lint bekend is, en de kwaliteiten al benoemd en vastgelegd zijn in bestaande beleidsdocumenten, is bij een ontwikkeling altijd nog een analyse op kavelniveau nodig om de specifieke veranderruimte van de betreffende kavel, rekening houdend met de kernwaarden van het lint én het perceel zelf in beeld te brengen en bij de planvorming te betrekken.

Alle ruimtelijke aspecten wegen mee

De Historische Lintenvisie richt zich op de stedenbouwkundige kwaliteiten van de linten als geheel. Het gaat hierbij om de aanwezigheid en kwaliteit van een cultuurhistorisch, betekenisvol stedelijk of landschappelijk ensemble (historisch-ruimtelijke samenhang) en samenhang (in ruimtelijke, functionele e/o stilistische zin) tussen de beeldbepalende elementen, behorend tot het stedenbouwkundige of landschappelijke ensemble. Dit kunnen ook archeologische en historisch-geografische kwaliteiten zijn. Veel ondergrondse waarden zijn onzichtbaar, maar lang niet alle; ze verraden zich bijvoorbeeld in reliëf. Maar los van de visuele beleefbaarheid, hebben ondergrondse archeologische en historisch-geografische waarden meestal invloed op en een relatie met de bovengrondse waarden. Waardes die zich onder het maaiveld bevinden, verdienen eenzelfde bescherming als bovengrondse waarden. De Archeologische Basiskaart vormt hiervoor een belangrijke onderlegger.

Alle onderdelen van de historische hoofdinfrastructuur, zowel wegen als waterwegen als alle toebehorende elementen, zoals molens, bruggen en gemalen, worden in de analyse en waardering betrokken.

Hierin spelen, behalve de waarden als historische hoofdinfrastructuur ook waarden mee als de kwaliteiten van het straatprofiel, straatmeubilair en groen. Bij de eindwaardering van de linten worden alle kernwaarden meegewogen en samengebracht in een eindkwalificatie. Die eindkwalificatie bepaalt de mate van bescherming c.q. veiligstellen van kwaliteiten en de mogelijkheden voor inpassing en transformatie. Het uitgangspunt is dat de waardes en kwaliteiten die er zijn niet verstoord mogen worden; niet door dagelijks beheer en gebruik, en ook niet bij ontwikkelingen.

3.4 Waterlinten: Gouda als Hollandse waterstad

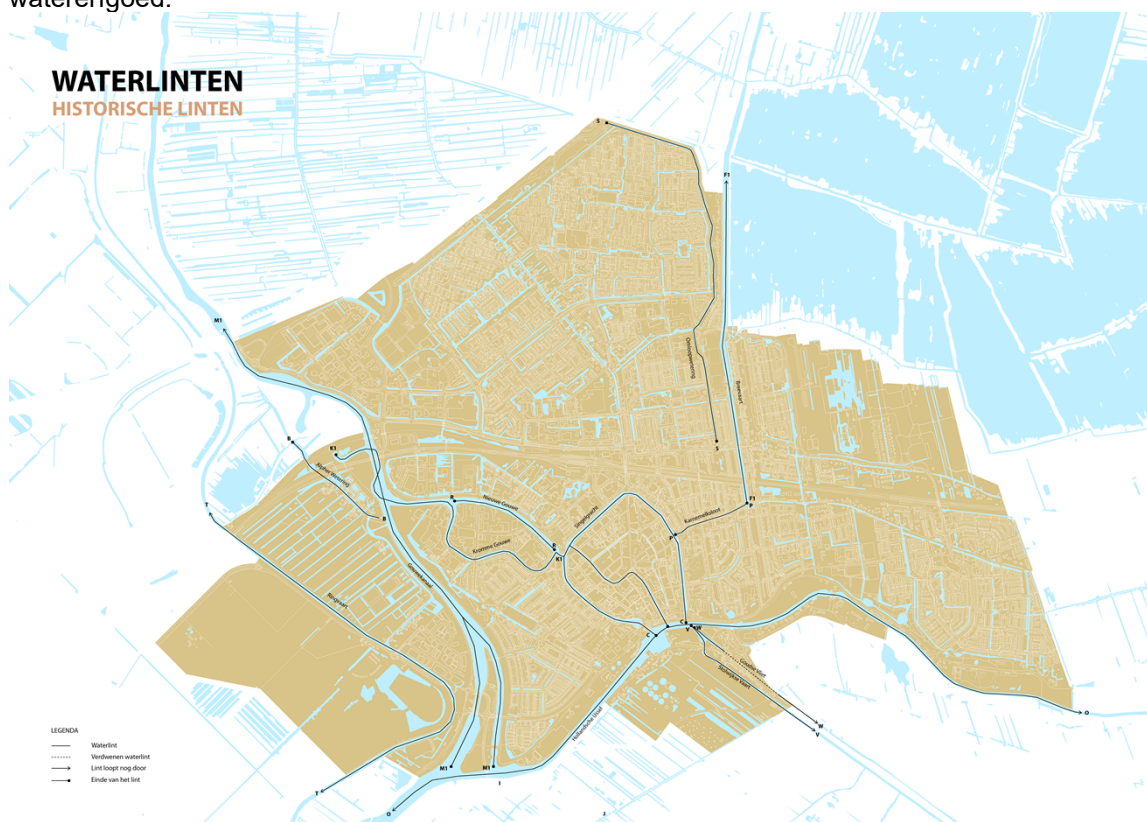
Rivieren, kanalen en vaarten zelf, zoals Hollandsche IJssel en Kromme Gouwe, behoren tot het netwerk van historische linten van Gouda. Deze waterlinten van Gouda vormen een essentieel onderdeel van de historische hoofdinfrastructuur. Gouda is ontstaan aan de samenloop van de Hollandsche IJssel en de Gouwe, en dankt 750 jaar ontwikkeling en welvaart aan de ligging aan het water.

Alleen als de watergang op zichzelf een lint is en als historische hoofdinfrastructuur wordt aangemerkt, is dit water als waterlint aangemerkt (bijv. Hollandsche IJssel, Kromme Gouwe).

Veel (kleinere) watergangen behoren onlosmakelijk tot de weglinten, zoals de watergangen langs de Bloemendaalseweg (voorkade) en de Willenskade (zijkade). Als de watergang onderdeel uitmaakt van een lintzone maar niet aangemerkt wordt als zelfstandig lint (bijv. de watergang langs Moordrechtse Tiendweg) is dit water opgenomen in de lintzone en/of onderdeel van een weglint.

Uiteraard behoort ook het waterbodemarchief tot het waterlint.

In bijlage 1 staat een overzicht van de waterlinten en in bijlage 2 een overzicht van het Goudse watererfgoed.

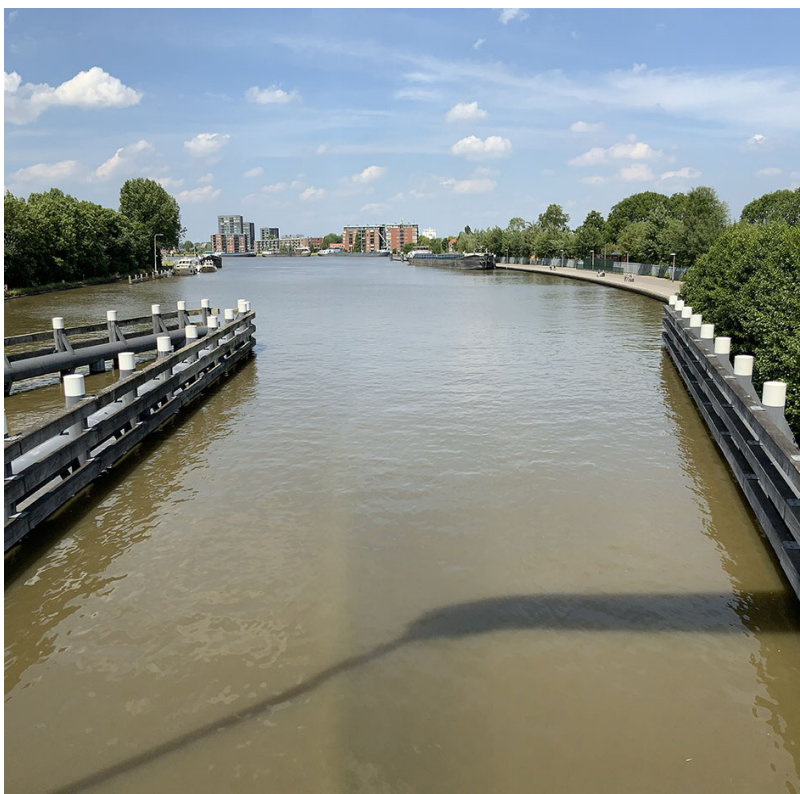
Kaart 2 Historische waterlinten

Deze kaart met waterlinten heeft een stadsplattegrond als onderlegger. Op deze kaart staan de namen van de historische waterlinten. Verdwenen structuren en de binnenstad worden niet getoond (zie hiervoor kaart 1).

8155

Tweede Moordrechtse Tiendweg: water en weg vormen samen één lint.

0140

Gouwekanaal: weids uitzicht vanaf het Sluiseiland. Het Goudse water biedt licht, lucht en ruimte aan de stad. Boomsingels begeleiden de waterkanten.

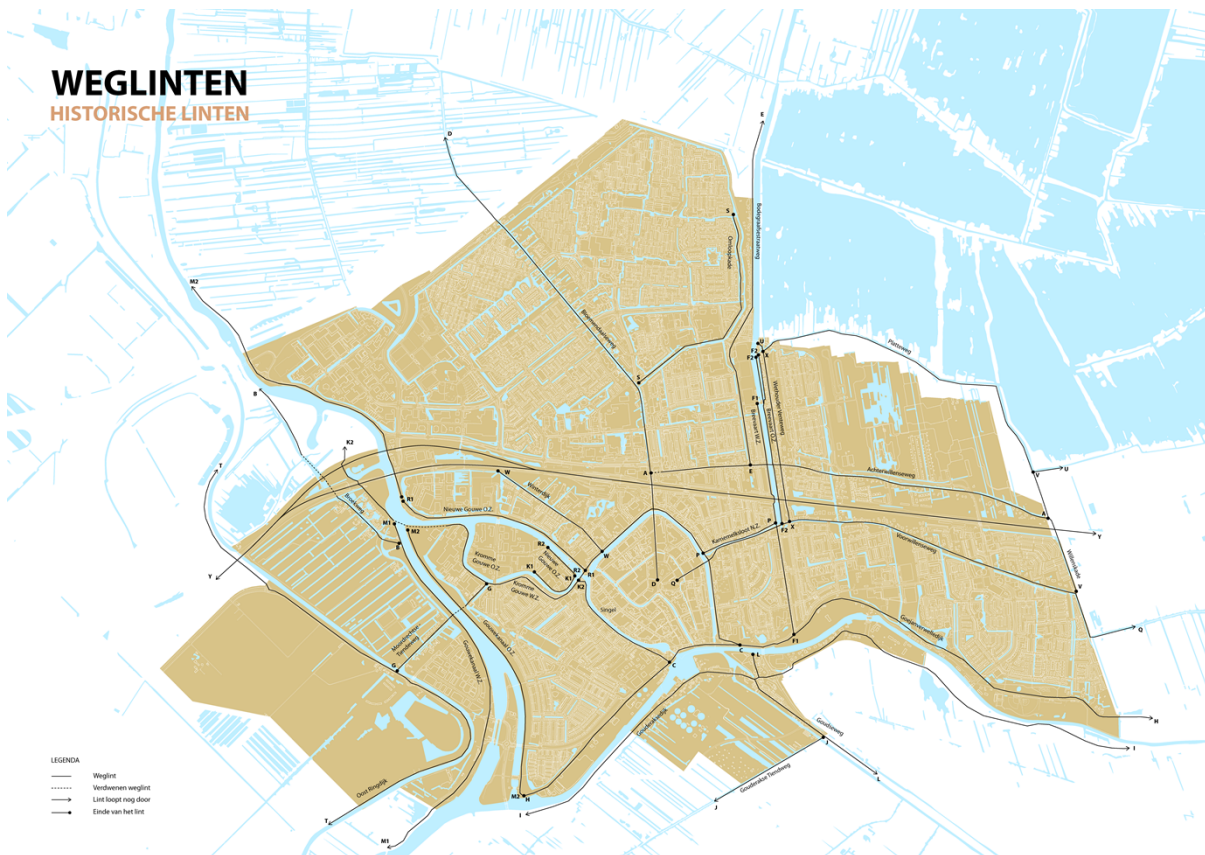
3.5 De weglinten

De weglinten zijn grotendeels middeleeuwse veen- en rivierdijken en ontginningskades (voor-, zij- en achterkades), aangelegd tussen 1250 en 1350. Ze vorm(d)en de uitvalswegen vanuit de binnenstad. Veel linten zijn veenlinten. Het zijn zogenaamde tiendewegen, van oorsprong smalle karrepaden die op de (hogere) veenkades van de polders zijn aangelegd en onbebouwd waren. Aan de voorkades van de ontginningen wordt van oudsher geëeld. Daar bevindt zich (de restanten van) de agrarische geschiedenis en zijn de hoogste archeologische waarden te vinden.

De historische linten lagen in het veenweidelandschap en langs de hoofdwaterinfrastructuur. De meesten zijn nu opgenomen in en/of maken onderdeel uit van woon- en werkgebieden. Daar zijn ze doorgaans nog zeer herkenbaar omdat de meeste linten (Bloemendaalseweg, Voor- en Achterwillenseweg, Winterdijk, Goejanverwelldijk, etc.) nog steeds als smalle kades behouden zijn.

De spoordijk (1855) is een buitencategorie. Het is een belangrijke hoofdinfrastructuur, maar staat geheel los van de middeleeuwse spinnenwebstructuur.

Op kaart 3 staan de weglinten gevisualiseerd. In bijlage 4 is een overzicht van de weglinten opgenomen.

Kaart 3 Historische weglinten

Op de kaart met weglinten staan de historische linten die tot de historische hoofdinfrastructuur van wegen behoren. Met een weglint bedoelen we het gehele wegprofiel (van gevelwand tot gevelwand). Tot een weglint behoren alle onderdelen van de infrastructuur (brug, rotonde, tunnel, etc.). Deze kaart met weglinten heeft een stadsplattegrond als onderlegger en bevat de namen van de historische linten. Verdwenen structuren en de binnenstad worden hier niet getoond (geen stippellijnen, zie hiervoor kaart 1).

8446

Willenskade: deze groene zijkade vormt de oostgrens van Gouda.

3.6 Wat is een lintzone?

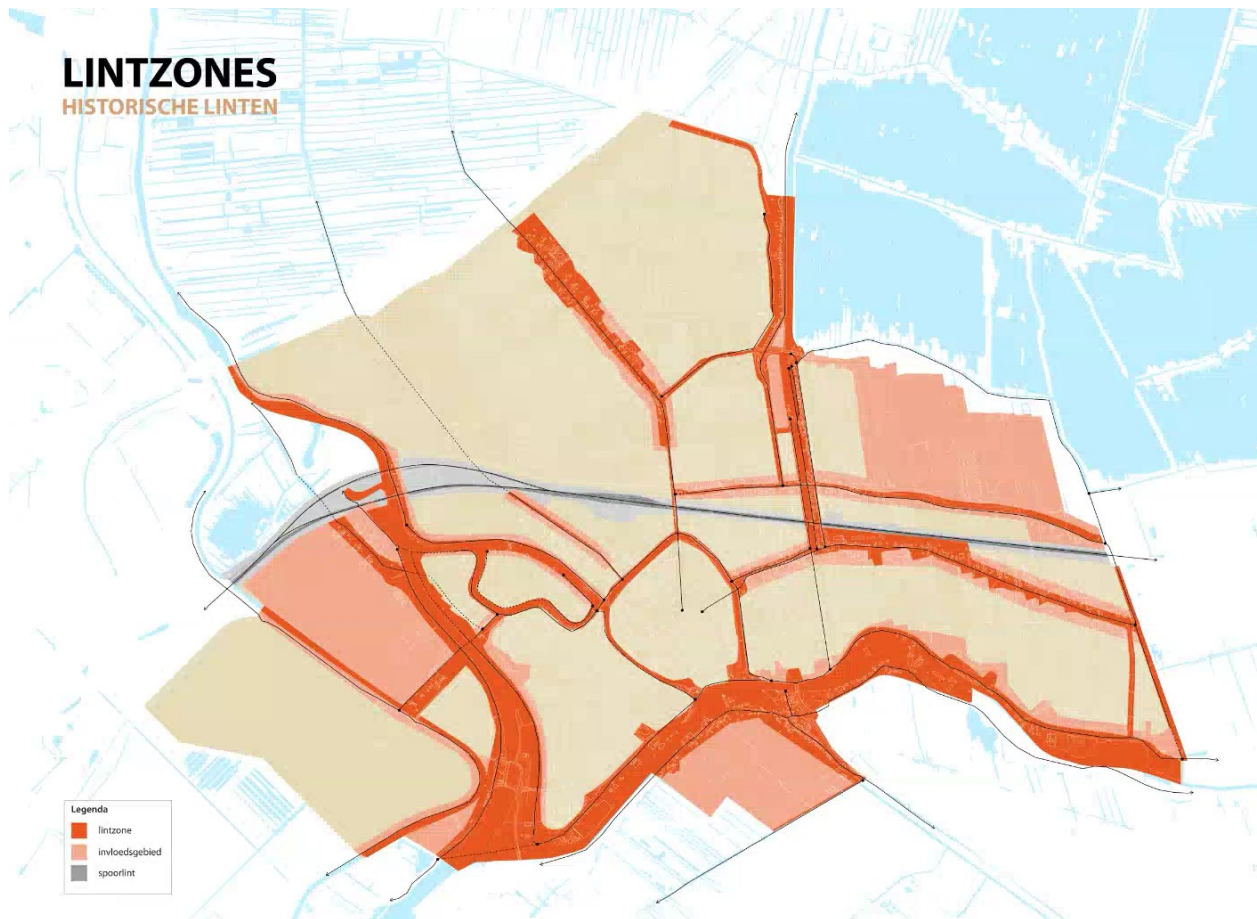
Een lintzone is het gebied dat een historisch lint of een verzameling of bundel van linten beslaat. Een lintzone wordt gedefinieerd door zogenaamde linteigen grenzen. Dit kan slechts de weg zijn met bijbehorende watergangen en streekeigen beplanting, maar ook een verzameling of bundel van weg- en waterlinten.

Een lintzone is een onlosmakelijke eenheid. Zo bestaat de IJsselzone uit de rivier met (zomer- en winter)dijken, uiterwaarden en wielen (historische dijkdoorbraken). Onlosmakelijke architectonische onderdelen, zoals bij de IJssel gemalen en molens en bij de Bloemendaalseweg de historische boerderijen, behoren tot de kernwaarden van een zone. Uiteraard behoort ook de bodem en het bodemarchief tot de lintzone. Een lintzone is een samenhangend geheel van drie ruimtelijke dimensies (ruimtelijke lagen) plus de factor tijd (tijdslagen). De zones krijgen hun betekenis en hun begrenzing vanuit de duiding van boven- en ondergrondse, cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Bij een bebouwd lint kan ook de bebouwing tot de lintzone behoren, bijvoorbeeld de bebouwing langs de Stadssingel. De lintzone eindigt in beginsel aan de achterzijde van de tuinen en erven van deze bebouwing. Dit kan per lint verschillen.

Net als een weg- of waterlint krijgt ook een lintzone één naam, ook al bestaat die zone uit een verzameling van straten, pleinen en waterwegen. Bijvoorbeeld: de lintzone Stadssingel bestaat uit verschillende straten en grachten maar heeft toch één naam. De lintzone Hollandsche IJssel bestrijkt het gehele gebied ten noorden van de noordelijke dijk tot en met de zuidelijke dijk en de Bakwetering aan de zuidzijde en bevat dus behalve het waterlint ook weglinten, zoals de Goejanverwelledijk. Ook de wielen (waterpartijen, relicten van dijkdoorbraken) behoren tot deze lintzone, net als de restanten van het jaagpad en de zomerdijk. Uiteraard behoort ook het (water)bodemarchief tot de lintzone.

Linten en lintzones kunnen elkaar overlappen of kruisen.

Kaart 4 Historische lintzones (concept)

Op de kaart Historische lintzones (concept) wordt aangeduid welk bereik het lint heeft. Het gaat hier niet om “lijnen” maar om “vlakken” (gebieden). Hieruit blijkt welke watergangen en ook welke bebouwing aan een lint tot het lint gerekend worden. Kernkwaliteiten en beschermende regels van een lint gelden voor de gehele zone (tenzij anders vermeld).

De invloedssfeer van linten is in lichtrood aangegeven. Hierin is ook aandacht voor biotopen (van onder meer molens) en zichtlijnen.

In de uitwerkingsfase van deze visie wordt de definitieve lintzonekaart opgesteld. De uitkomsten worden verwerkt in het Omgevingsplan.

In bijlage 6 is een overzicht opgenomen van alle lintzones.

0154

Het weglint Gouderaksedijk behoort tot de lintzone Hollandsche IJssel. Ook de bebouwing en de Bakwetering achter de bebouwing hoort bij deze zone.

0072

Twee waterlinten kruisen elkaar: de Gouwe en rechts het Gouwekanaal met het gemaal (en sluisje) Oostpolder bij de Broekweg. Gouda kenmerkt zich door de weidse uitzichten over het water. Het gemaal is een architectonisch ankerpunt voor de waterlinten vanwege zijn waterstaatkundige betekenis voor het waterlint.

0146

Ringvaart: aangelegd bij de droogmaking van de Zuidplaspolder in 1828-1839, onderdeel van de Goudse waterlinten.

3.7 Invloedssfeer van een lintzone

Ook buiten de lintzone kunnen er kwaliteiten aanwezig zijn die direct verband houden met de kwaliteiten van de linten. Zo zijn de weilanden ten zuiden van de Bakwetering van essentiële waarde voor de Gouderaksedijk en de Bakwetering. Ontwikkelingen nabij een lint kunnen van grote invloed zijn op de stedenbouwkundige en landschappelijke waarde van het lint.

Bij ontwikkelingen in de invloedssfeer van historische linten dient rekening te worden gehouden met de kernkwaliteiten van de linten. De invloedssferen zijn op de lintzonekaart (zie kaart 4, concept) aangegeven. De randvoorwaarden voor bouwen in de invloedssfeer van de linten worden in de uitwerking van de visie (voor het Omgevingsplan) opgenomen. Hierbij dienen de kwaliteiten van de linten gewaarborgd te worden, waarbij ook de relatie tot wijken en de binnenstad meegenomen wordt. Ook de historische geografie en archeologie bepalen mede de contouren van de invloedssfeer.

0227 Goejanverwelledijk: een weglint dat onderdeel uitmaakt van de lintzone Hollandsche IJssel. De boerderij, waterpartijen en weilanden ten noorden van de dijk behoren tot de invloedssfeer van de zone. Bij bouwen in dit gebied moet rekening gehouden worden met de kernwaarden van de historische lintenzone.

8854 Achterwillenseweg: water en groen zijn dominant, niet de weg. Het lint omvat behalve de weg de watergangen en groene bermen. Ook de kernwaarden van Goudse Hout, zoals openheid en (middeleeuwse) strokenverkaveling, zijn bepalend voor de kwaliteit van het lint. Ontwikkelingen in Goudse Hout moeten daarom rekening houden met de kwaliteiten van het lint en vice versa.

4 Betekenis vaststellen en vastleggen

4.1 Waarderingsmethodiek van de linten

In de waardering van de linten worden ten minste de waarden betrokken vanuit:

- a. historische geografie en geomorfologie (landschappelijke - en aardkundige waarden);
- b. archeologie (bodemarchief);
- c. historische (steden)bouwkunde;

waarbij steeds de volgende kwaliteiten betrokken worden:

1. de beleefde kwaliteit (zichtbaarheid, herkenbaarheid en herinnerbaarheid);
2. de fysieke kwaliteit (gaafheid, authenticiteit en geconserveerdheid);
3. de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde, samenhang, ensemblewaarde, representativiteit);

en waarbij alle aspecten in samenhang worden beoordeeld en ook de stedelijke kernwaarden worden betrokken.

De betekenis van de historische linten voor de stad en haar kernkwaliteiten staat centraal. De rol in de Goudse geschiedenis, de relatie tot bijzondere stedelijke ontwikkelingen of gebeurtenissen (geschiedkundig verhaal, canon, Goudse thema's, zoals "water") en de betekenis daarvan in het heden zijn doorslaggevend voor de waardering.

De nadruk op de stedelijke waarden laat onverlet dat de linten ook waarden op groter of kleiner schaalniveau kunnen hebben, zoals bovenstedelijke (regionale) waarden en waarden op buurt of wijkniveau.

Binnen één lint kunnen zich verscheidene kwaliteiten bevinden die verschillend scoren. Daarom kan één lint verschillende deelwaarderungen krijgen.

4.2 Betekenis van waterlinten

De ontstaansgeschiedenis van Gouda is onlosmakelijk verbonden met het water. Water komt overal in de stad en in veel hoedanigheden voor: rivier, kanaal, vaart, wetering, wiel, sloot, vijver, gracht, verversingsplas. Het water is overal 'aanraakbaar'. Het thema "watersysteem, transport en handel" is een van de belangrijkste hoofdthema's van de stad. De kernwaarde van de waterlinten is dat ze de historische identiteitsdragers zijn van Gouda als Hollandse waterstad. Ze hebben grote waarde voor de ruimtelijke samenhang en omgevingskwaliteit van de stad.

Kernwaarden waterlinten

De waterlinten zijn de historische identiteitsdragers van Gouda als Hollandse waterstad die

- de stad met de ommelanden verbinden;
- van stedelijk, regionaal, provinciaal en zelfs nationaal belang zijn.

onlosmakelijk verbonden met deze identiteitsdragers zijn:

- alle karakteristieke elementen die fysieke dragers zijn van het leven met water en die de geschiedenis beleefbaar houden, zoals kades, dijken, gemalen, sluizen en molens;
- alle karakteristieke hoogteverschillen, specifieke profielen en andere landschappelijke kwaliteiten;
- het aanwezige (water)bodemarchief;
- de bijbehorende bedrijvigheid op en langs het water (transport en watergebonden bedrijven);
- het gezonde leefklimaat dat de weidse wateroppervlaktes door het licht, de lucht, de ruimte en de koeling bieden;
- de aanraakbaarheid van het water: dat vrijwel iedereen werkt, woont, leert of ontspant aan en/of uitzicht heeft op het water.

Opgaven

Bij het realiseren van een goede omgevingskwaliteit staat daarom centraal: het behouden, veiligstellen, benutten en waar mogelijk versterken of herstellen van

- de rol van het water binnen kernwaardes van Gouda, waaronder de strategische ligging, het sterke imago als Hollandse waterstad en Gouda als groen-blauwe stad;
- het water in zijn historische contouren, loop en verbindingen met elkaar, met en in de wijken en met de regio;
- de bewezen kracht van het gebruik van het water voor sectoren als toerisme/recreatie en economie (watergebonden bedrijvigheid);
- de groen-blauwe alliantie in actuele (water)opgaven, waaronder klimaatadaptatie;
- erfgoedwaarden van het ondergrondse water en het waterbodemarchief;
- de aantrekbaarheid van het water: het contact met het water door behoud van uitzicht, doorkijk en door openbaar houden of maken van kades;
- de bijdrage van water aan een gezonde leefomgeving (licht, lucht en ruimte);
- de biotopen (omgeving) van waterwerken zoals molens, sluizen en gemalen;
- de karakteristieke profielen en hoogteverschillen.

8544

Karnemelksloot is onderdeel van het lint "Voorwillenseweg" en een infrastructuur met hoge omgevingskwaliteiten waar water een belangrijke rol in speelt.

8663

Schielandse Hogezeedijk: onderdeel van het Hollandsche IJssellint. Tussen kade en rivier ligt een industriële zone met watergebonden bedrijven. De dijk heeft een waardevol en karakteristiek kadeprofiel voor Gouda.

4.3 Betekenis weglinten

De weglinten vormen sinds de middeleeuwen de hoofdbedraging van de stad. Het zijn veen- en rivierkades en ontginningskades van de polders. Een groot aantal verbindt de stad met ommelanden. De stad heeft zich gaandeweg ontwikkeld langs, tussen en vanuit deze bedraging. De smalle kades door het veen en langs de watergangen zijn identiteitsdragers van de ontstaansgeschiedenis van Gouda.

Kernwaarden weglinten

De weglinten zijn de historische identiteitsdragers van Gouda als middeleeuwse stad in het veen en aan een knooppunt van waterwegen:

- omdat het karakteristieke en beleefbare historische structuren in het stedelijk weefsel zijn;
- die de herinnering aan de veenkades en middeleeuwse verkaveling en grondgebruik levend houden;

onlosmakelijk verbonden met deze identiteitsdragers zijn:

- de karakteristieke onder- en bovengrondse landschappelijke elementen die fysieke dragers zijn van de (middeleeuwse) historie en die de geschiedenis beleefbaar houden, zoals strokenverkaveling, watergangen en grond- en functiegerelateerd groen;
- de bijbehorende, karakteristieke elementen die fysieke dragers zijn van de (middeleeuwse) historie en die de geschiedenis beleefbaar houden, zoals boerderijen en bruggen;
- het bijbehorende bodemarchief;
- de karakteristieke wegprofielen, met name de geringe breedte, de samenhang van kades, groen en watergangen en de hoogteverschillen.

Opgaven

Bij het realiseren van een goede omgevingskwaliteit staat daarom centraal:

het behouden, veiligstellen, benutten en waar mogelijk versterken of herstellen van

- de rol van het weglinten binnen kernwaardes van Gouda, waaronder de strategische ligging en de overgangen van stad naar land (open landschap);
- de bijdrage van de weglinten aan een gezonde leefomgeving (wijkgroen, wandel- en fietsroutes);
- de karakteristieke smalle kades en de aantrekkelijkheid daarvan, mede vanwege de historische beplanting en watergangen;
- de bijbehorende karakteristieke landschappelijke, stedenbouwkundige en architectonische elementen, zowel boven als onder de grond.
- de historisch-ruimtelijke relatie met omringende weilanden en wijken, en de ruimtelijke karakteristiek daarvan (openheid, zichtlijnen etc).

8229

Oudebrugweg: waardevol onderdeel van het weglint Goudseweg.

4.4 Beschermingsregime

Het beschermen en benoemen van de mate van bescherming en ontwikkelruimte volgt de methodiek van:

- **veiligstellen (nee, tenzij)**
 - behouden, beschermen, versterken, herstellen en benutten van de kwaliteiten waarbij weinig of geen ontwikkelmogelijkheden zijn. Er gelden strikte voorwaarden. Het behoud van kwaliteiten en versterken daarvan waar nodig of wenselijk heeft primaat en instandhouding daarvan is ook in dagelijks beheer, aanleg en inrichting gewaarborgd. De veranderruimte is gering.
- **inpassen (ja, mits)**
 - behouden, beschermen, versterken, herstellen en benutten van de kwaliteiten waarbij ontwikkelingen onder voorwaarden mogelijk zijn. Inbreiden en verdichten vanuit randvoorwaarden. Behoud van cultuurhistorische waarden gaat samen met ontwikkeling.

De instandhouding van de kwaliteiten die benoemd zijn, is ook in dagelijks beheer, aanleg en inrichting gewaarborgd. De veranderruimte is voorwaardelijk.

- **transformeren**

- behouden, beschermen, versterken, herstellen en benutten van de kwaliteiten waarbij er grote mogelijkheden tot herontwikkeling en functieverandering zijn. Nieuwe functies en inrichting zijn mogelijk, nieuwe of herontwikkeling zullen slechts geringe randvoorwaarden vanuit de kernwaarden voor het weg- of waterlint kennen. De veranderruimte is betrekkelijk groot. De instandhouding van de kwaliteiten die benoemd zijn, is ook in dagelijks beheer, aanleg en inrichting gewaarborgd.

Bij de uitwerking van de visie voor het Omgevingsplan wordt het beschermingsniveau nader gespecificeerd en verfijnd en concreet vertaald naar gedifferentieerde regels. Zo nodig gelden, vanwege de verschillende kwaliteiten die zich binnen één lint kunnen bevinden, per deel van een lint verschillende regels.

8282

Bloemendaalseweg: een agrarisch weglint. Ook de boerderijen en hun bijgebouwen, de openheid daartussen, de watergangen en de bruggen behoren tot het lint. Details doen ertoe bij het behouden van kwaliteiten. Zelfs de positie van de hekwerken op de overgang van brugdek naar boerderijkavel speelt mee in de beeldkwaliteit van dit lint. De Bloemendaalseweg is een voorbeeld van een weglint dat hoge waarden bevat en een hoog beschermingsregime kent.

8195

Broekweg met Alpherwetering en schutsluis Oostpolder: een waterlint met hoge waarden.

Bijlage 1 Historische hoofdstructuur: waterlinten

	Naam waterlint	Bestaat uit de watergangen
B	Alpherwetering	Alpherwetering
C	Singelgracht	Blekerssingelgracht Fluwelensingelgracht Kattensingelgracht Turfsingelgracht
F1	Breevaart	Breevaart Molenvliet
K1	Kromme Gouwe	Kromme Gouwe Gouwe (deel) Oude Gouwe (deel) In binnenstad: Gouwe en Haven
M1	Gouwekanaal	Gouwekanaal Voorhaven Spuikanaal Stroomkanaal Gouwe (noordzijde)
O	Hollandsche IJssel	Hollandsche IJssel
P	Karnemelksloot	Karnemelksloot
R	Nieuwe Gouwe	Nieuwe Gouwe
S	Omloopwetering	Omloopwetering
T	Ringvaart	Ringvaart
	Stolwijkse Vaart	Stolwijkse Vaart De Wijk
W	Goudse Vliet	Goudse Vliet

Bijlage 2 Het Goudse watererfgoed

Bron: CHBK

ID	Naam	locatie	type	waardering	datering	
Natuurlijke wateren						
1	Hollandsche IJssel	Gouda	natuurlijk water	hoog	prehistorie	kaart 1
2	Kromme Gouwe	Kromme Gouwe	natuurlijk water	hoog	prehistorie	
3	Binnengouwe	Binnenstad	natuurlijk water	hoog	prehistorie	
Ontginning						
4	Gouderakse Tiendeweg	Stolwijkersluis	polderkade	hoog	middeleeuwen	kaart 1
5	Voorwillenseweg	Vreewijk	polderkade	middel	middeleeuwen	
6	Achterwillenseweg	Achterwillens	polderkade	middel	middeleeuwen	
7	Eerste Moordrechtse Tiendeweg	Kromme Gouwe	polderkade	middel	middeleeuwen	
8	Tweede Moordrechtse Tiendeweg	Oostpolder	polderkade	middel	middeleeuwen	
9	percelering	Oostpolder	percelering	hoog	middeleeuwen	
Waterbeheer						
Dijken						
10	Schielands Hoge Zeedijk	Korte Akkeren	rivierdijk	hoog	middeleeuwen	kaart 1
11	Goianverwelddijk	Gouda Oost	rivierdijk	hoog	middeleeuwen	
12	Gouderaksedijk	Stolwijkersluis	rivierdijk	hoog	middeleeuwen	
13	Gouderijssedijk	Stolwijkersluis	rivierdijk	hoog	middeleeuwen	
14	Winterdijk	Nieuwe Park	binnendijk	hoog	middeleeuwen	
Weteringen						
15	De Wijk	Stolwijkersluis	wetering	middel	middeleeuwen	kaart 2
16	Binnvaart	Oostpolder	wetering	hoog	1828	kaart 1
17	Alphervetering	Oostpolder	wetering	middel	middeleeuwen	kaart 1
18	Waddinxveense Wetering	Vogelbuurt	wetering	middel	middeleeuwen	kaart 2
Wielen						
19	Wel bij de Haastrechtse brug	bij Haastrechtse Brug	dijkdoorbraak	hoog	1813	kaart 2
20	Wel in Gowerella	In Baden Powellplantsoen	dijkdoorbraak	hoog	onbekend	kaart 1
21	Roerenwiel	Korte Akkeren	dijkdoorbraak	hoog	onbekend	kaart 2
Bemaling						
22	Haastrechtse Molen	Stolwijkersluis	poldermolen	hoog	1862	kaart 1
23	Pinacker Hordijkemaal en keersluis	Oostpolder	gemaal	hoog	1936	kaart 1
24	Gemaal Oostpolder	Oostpolder	gemaal	middel	1937	kaart 1
25	Hanepraagemaal	Fluwelensingel	gemaal	middel	1986	kaart 2
26	Mallemolen	Vogelbuurt	poldermolen	hoog	1804	kaart 1
Scheepvaart						
Kanalen						
27	Stolwicksche Vaart	Stolwijkersluis	kanaal	middel	1800	kaart 1
28	Mallegatswiel	Vogelbuurt	kanaal	middel	middeleeuwen	
29	Nieuwe Gouwe	Kromme Gouwe	kanaal	hoog	1903	
30	Breevaart	Achterwillens	kanaal	hoog	15e eeuw	
31	Gouwekanaal	Oostpolder	kanaal	hoog	1932	
32	Jaagpad		jaagpad	hoog	middeleeuwen	
33	Karnemelksloot	Kort Haarlem	kanaal	hoog	1608	
34	Haven	Binnenstad	kanaal	hoog	ca 1200	
Schutsluizen						
35	Stolwikerschutsluis	Stolwijkersluis	schutsluis	hoog	1800	kaart 2
36	De Kock van Leeuwensluis	Nieuwe Gouwe	keersluis	hoog	1942	
37	Waaersluis	Oosterwei	schutsluis	hoog	1860	
38	Wijlansluis	Oostpolder	schutsluis	hoog	1936	
40	Moordsche Verlaat	Oostpolder	schutsluis	hoog	1933	
41	Schutsluis Tiendeweg	Oostpolder	schutsluis	middel	1828	
42	Donkere Sluis	Binnenstad	keersluis	hoog	1778	
43	Hanepraaisluis	Fluwelensingel	stuw	middel	ca 1940	
44	Havensluis	Haven	keersluis	hoog	1615	
45	Amsterdams Verlaat	Binnenstad	keersluis	hoog	1436/1873	
46	Mallegatsluis	Turfsingel	schutsluis	hoog	1764	
81	Reeuwijks Verlaat	Breevaart	schutsluis	hoog	1608	
Bruggen						
47	Uiterste brug	Haven	brug	hoog	1879	kaart 2
48	Noodgoedsbrug	Haven	brug	hoog	1937	
49	Jansbrug	Haven	brug	hoog	1933	
50	Hoornbrug	Binnengouwe	brug	hoog	1955	
51	Sint Joostbrug	Binnengouwe	brug	middel	1951	
52	Dirck Crabethbrug	Binnengouwe	brug	hoog	1867	
53	Sint Remensbrug	Binnengouwe	brug	middel	1995	
54	Opelenbrug	Fluwelensingel	brug	middel	ca 1930	
55	Kleinewegbrug	Blekersingel	brug	hoog	1964	
56	Bruggen broekweg	Oostpolder	brug	hoog	1933	
57	Wachtersbrug	Kromme Gouwe	brug	hoog	1884?	

Bijlage 3 Historische hoofdstructuur: weglinten

	Naam weglint	Bestaat uit (delen van) de wegen
A	Achterwillenseweg	Achterwillenseweg Graaf Florisweg Graaf Florisrotonde Tunnelpoort
B	Broekweg	Broekweg
C	Singel	Blekerssingel Fluwelensingel Kleiwegplein Kattensingel Turfsingel Wachtelstraat (deel) Bolwerk Buurtje
D	Bloemendaalseweg	Bloemendaalseweg Ridder van Catsweg Albert Plesmanplein Spoorstraat Kleiwegplein In de binnenstad: Kleiweg en Hoogstraat
E	Bodegraafsestraatweg	Graaf Florisrotonde Bodegraafsestraatweg
F1	Breevaart Westzijde	Krugerlaan Zuidelijke Burgvlietkade Burgvlietkade
F2	Breevaart Oostzijde	Molenpad Oostlangekade Oostboezemkade Steijkade Zuidelijk Steijkade (Steintunnel, Burgvliettunnel)
G	Moordrechtse Tiendeweg	Eerste Moordrechtse Tiendeweg Tweede Moordrechtse Tiendeweg
H	Goejanverwelledijk	Schiellands Hoge Zeedijk IJsselkade Nieuwe Veerstal Goejanverwelledijk
I	Gouderaksedijk	Gouderaksedijk Stolwijkersluis Verkeersplein Stolwijkersluis Zuider IJsseldijk Provincialeweg west Veerstalblok Parallelweg
J	Gouderakse Tiendweg (gemeente Krimpenerwaard)	Gouderakse Tiendweg
K1	Kromme Gouwe oostzijde	Jaagpad Nieuwe Gouwe westzijde (overlapping Nieuwe Gouwe)
K2	Kromme Gouwe westzijde	Wachtelstraat Onder de boompjes (oostzijde) Goudkade Stoofkade
L	Goudseweg	Oudebrugweg Polderrotonde Goudseweg

		Gouderaksedijk
M1	Gouwekanaal Westzijde	Sluisdijk Nieuwe Broekweg Stoofkade (alleen deel aan gouwekanaal)
M2	Gouwekanaal Oostzijde	Ruige Weteringpad Schielands Hoge Zeedijk
P	Karnemelksloot Noordzijde	Karnemelksloot
Q	Voorwillenseweg	Karnemelksloot zuidzijde Voorwillenseweg Via "baljonetsluiting" aangesloten op Steinse Tiendweg (gemeente Krimpenerwaard) In binnenstad: Lange Tiendweg NB: aan oostzijde ligt een noord-zuid georiënteerde zijkade die ook de naam Voorwillenseweg draagt, dit deel van de weg hoort niet bij het historische lint Voorwillenseweg
R1	Nieuwe Gouwe OZ	Henegouwerweg Nieuwe Gouwe Oostzijde Muizengat
R2	Nieuwe Gouwe W.Z.	Nieuwe Gouwe W.Z.
S	Omloopkade	Omloopkade Omlooppad
T	Oost Ringdijk	Ringvaartrotonde Oost Ringdijk Provincialeweg N 207 Noord Ringdijk
U	Platteweg	Platteweg
V	Willenskade	Willenskade
W	Winterdijk	Winterdijk Van Strijenstraat
X	Wethouder Venteweg	Wethouder Venteweg Zwarteweg Zuidelijke Zwarteweg
Y	Spoordijk	

Bijlage 4 Historische hoofdstructuur: functies toen en nu

Conform Verkeerscirculatieplan 2021 (VCP)

Naam lint	Type (oorspronkelijke functie)	Huidige functie
Achterwillenseweg	Achterkade / Tiendweg	Weg / fietspad (regionale- en hoofdfietsroute)
Graaf Florisweg	Achterkade (zuidzijde); voorkade (noordzijde) / tiendweg	Weg / fietspad (regionale- en hoofdfietsroute)
Broekweg	Ontginningskade (voorkade) / afwatering	Weg / watering
Singel	Singelgracht	Singelgracht (regionale- en hoofdfietsroute)
Bloemendaalseweg	Ontginningskade (voorkade, dubbel bebouwingslint)	Weg / fietspad / dubbel lint (regionale- en hoofdfietsroute)
Ridder van Catsweg	Voorkade (westzijde); zijkade (oostzijde); enkel lint	Weg / fietspad / dubbel lint (regionale- en hoofdfietsroute)
Bodegraafsestraatweg	Ontginningskade / uitvalsweg, straatweg naar Bodegraven	Kade / Doorgaande weg (regionale- en hoofdfietsroute)
Breevaart	Afwatering	Afwatering; recreatief
Moordrechtse Tiendweg	Ontginningskade (voorkade, zuidzijde) / Tiendweg	Weg (Eerste: stedelijke fietsroute, Tweede niet in VCP)
Goejanverwelledijk	Rivierdijk	Rivierdijk (regionale- en hoofdfietsroute)
Gouderaksedijk	Rivierdijk	Rivierdijk (stedelijke fietsroute)
Gouderakse Tiendweg (gemeente Krimpenerwaard)	Noordzijde: achterkade / Tiendweg	Achterkade / weg (stedelijke fietsroute)
Kromme Gouwe	Rivier	Transport; recreatief
Goudseweg	Zij- en achterkade / Uitvalsweg naar Schoonhoven	Uitvalsweg naar Schoonhoven (stedelijke fietsroute)
Gouwekanaal	Verbindingskanaal	Verbindingskanaal; transport
Hollandsche IJssel	Rivier	Rivier; transport; recreatief
Karnemelksloot	Voorkade / dubbel bebouwingslint / transport	Weg/ watergang / dubbel lint (regionale- en hoofdfietsroute)
Voorwillenseweg	Voorkade / dubbel bebouwingslint	Weg / fietspad / dubbel lint (regionale- en hoofdfietsroute)
Voorwillenseweg (noord-zuid deel)	Zijkade	Weg (regionale- en hoofdfietsroute)
Nieuwe Gouwe	Kanaal	Kanaal; transport
Omloopkade	Zij- en achterkade	Pad; stedelijke fietsroute
Oost Ringdijk	Ringdijk	Ringdijk; recreatief (deels regionale- en hoofdfietsroute, deels stedelijk, deels geen route)
Platteweg	Voorkade / dubbel bebouwingslint	Weg / verveende plassen (stedelijke fietsroute)
Willenskade	Zijkade	Zijkade (stedelijke fietsroute)
Stolwijkse Vaart	Afwatering	Vaart
Winterdijk	Winterdijk	Weg/ fietspad (stedelijke fietsroute)

Wethouder Venteweg	Zijkade	Weg (regionale- en hoofd fietsroute)
--------------------	---------	--------------------------------------

Bijlage 5 Verdwenen delen van linten

	Naam lint	Verdwenen (delen van) de (water)wegen (gestippeld op overzichtskaart 1)
Aa	Achterwillenseweg	x
Ba	Broekweg	verdwenen tracé tot aan Moordrechtse Tiendweg en ten noorden van Spoordijk
Bb	Alpherwetering	verdwenen tracé langs Broekweg (zelfde tracé): Ruigewetering, langs Walvisstraat
Ca	Stadssingel	x
Cb	Singelgracht	x
Da	Bloemendaalseweg	x

Ea	Bodegraafsestraatweg	x
F1 F2 b	Breevaart	verdwenen tracé over Krugerlaan
Ga	Moordrechtse Tiendweg	verdwenen tracé vanaf Tweede Moordrechts Tiendweg naar Schielandse Hogezeedijk, deels over Emmastraat.
Gb	Waddinxveense wetering	verdwenen tracé door Westergouwe verdwenen tracé vanaf Tweede Moordrechts Tiendweg naar Schielandse Hogezeedijk, deels over Emmastraat.
Ha	Goejanverwelledijk	x
Ia	Gouderaksedijk	x
Ja	Gouderakse Tiendweg (gemeente Krimpenerwaard)	x
1K 1 K2 b	Kromme Gouwe	diverse krommingen verbonden met / als onderdeel van Gouwekanaal
La	Goudseweg	x
M1 M2 b	Gouwekanaal	x
Ob	Hollandsche IJssel	x
Pa	Karnemelksloot (weg)	x
Pb	Karnemelksloot (water)	x
Q	Voorwillenseweg	x
R1 a	Nieuwe Gouwe OZ	x
R2 b	Nieuwe Gouwe	x
Sa	Omloopkade	x
Sb	Omloopwetering	watgangen naar IJssel, langs Bodegraafsestraatweg, Alphens en Boskoperwetering
Ta	Oost Ringdijk	x
Tb	Ringvaart	x

Ua	Platteweg (grotendeels gemeente Reeuwijk)	x
V	Willenskade	x
b	Stolwijkse Vaart	x
b	Goudse Vliet	x
W a	Winterdijk	verdwenen tracé ten noorden van spoor t/m A12
Xa	Wethouder Venteweg	x
Ya	Spoordijk	x
Z	Jan Verzwollewetering	grotendeels verdwenen tracé, nog enkele delen aanwezig

Bijlage 6 Overzicht van de lintzones

	Naam lintzone	Bestaat uit de wegen en watergangen en omringende gronden van	Inbegrepen / invloedssfeer
A	Achterwillenseweg	Achterwillenseweg Graaf Florisweg Graaf Florisrotonde Tunnelpoort	Weg, watergangen weerszijden met bijbehorende bermen en beplanting Invloedssfeer: Goudse Hout
B	Broekweg	Alpherwetering Broekweg	Watergang noord (Alpherwetering), berm, Weg, berm met schietwilgen, watergang zuidzijde en zone t/m agrarische bebouwing ten zuidwesten tot achter boerderijen
C	Stadssingel	Blekerssingel Blekerssingelgracht Fluwelensingel Fluwelensingelgracht Kleiwegplein Kattensingel Kattensingelgracht Turfsingel Turfsingelgracht Wachtelstraat (deel) Bolwerk Buurtje	Tot achter de bebouwing buiten de singels (conform grens beschermde binnenstad) tot aan bebouwing binnen de singels (gevelwand), inclusief bolwerk, inclusief deel bij Buurtje en Houtmanplantsoen, bijbehorende sluizen en bruggen Invloedssfeer: randen van de binnenstad, inbegrepen / tm Jan Verzwollewetering
D	Bloemendaalseweg	Bloemendaalseweg Ridder van Catsweg Albert Plesmanplein Spoorstraat Kleiwegplein	Bloemendaalseweg: weg, watergangen, ruime zone in het groen tot achter de bebouwing, begrenzing op gevelwand bebouwing, weg of watergang, hele groen gebied oost: tot aan watergang/Catsveld Ridder van Catsweg: weg, bermen, watergangen, oost: voorgevelrooilijn-voorgevelrooilijn; west: groen gebied tot ziekenhuis. Zuidelijke deel: van gevelwand tot gevelwand, net als Spoorstraat.
E	Bodegraafsestraatweg	Bodegraafsestraatweg Graaf Florisrotonde	Van Breevaart tot Omloopkade (inclusief Omloopwetering). Zuidelijke deel: zone vernauwd zich tot alleen straatweg, ook niet watergang ten westen daarvan

			(is wel belangrijke structuur, maar voor de wijk, niet voor lint)
F	Breevaart	Breevaart Zuidelijke Burgvlietkade Burgvlietkade Reeuwijkse Verlaat Oostlangekade Molenvliet Molenpad Oostboezemkade Steijkade Zuidelijk Steijkade (Steintunnel, Burgvliettunnel)	Van bebouwing ten oosten van Breevaart tot aan bebouwing ten westen, inclusief water tussen Breevaart en Piet Retiefstraat Gebied tussen Breevaart en Bodegraafsestraatweg: twee overlappende zones
G	Moordrechtse Tiendeweg	Eerste Moordrechtse Tiendeweg Weteringbrug Tweede Moordrechtse Tiendeweg	Weg, watergangen, gemaal, molen. inclusief bebouwing ten zuiden van Tweede Tiendeweg, tot en met watergang achter bebouwde percelen
H I O	Hollandsche IJssel	Schiellands Hoge Zeedijk IJsselkade Nieuwe Veerstal Goejanverwelledijk Stijnsedijk Gouderaksedijk Bakwetering Stolwijkersluis Verkeersplein Stolwijkersluis Zuider IJsseldijk Provincialeweg west Veerstalblok Parallelweg Hollandsche IJssel De Wijk Jaagpad langs IJssel Zomerdijk Rugbypad Uiterwaardseweg Goverwellepad	Ten noorden van noordelijke dijk (zeedijk, goejanverwelledijk) tot en met dijk ten zuiden (Gouderaksedijk, N228) Met bijbehorende waterwerken, sluizen en bijbehorende bermen, beplanting, wielen (waterpartijen). Zuidwestzijde: tot en met Bakwetering. Invloedssfeer: polders (zuiden) en plantsoenen (noorden)
J	Gouderakse Tiendweg (gemeente Krimpenerwaard)	Gouderakse Tiendweg	Weg en watergangen. NB Gemeentegrens ligt op watergang. Invloedssfeer: polder
K1	Kromme Gouwe	Kromme Gouwe Jaagpad Gouwe Oude Gouwe Stoofkade Wachtelstraat Goudkade Onder de Boompjes	Rivier met kades, bebouwing tussen water en Boompjes, overige delen van gevelwand-gevelwand, stroken langs Jaagpad

K2	Nieuwe Gouwe	Nieuwe Gouwe Nieuwe Gouwe Westzijde Nieuwe Gouwe Oostzijde Gouwe	Bebouwing en oevers westzijde tot en met watergang aan (noord)oostzijde, inclusief sluis
L	Goudseweg	Oudebrugweg Polderrotonde Goudseweg Gouderaksedijk Verkeersplein Stolwijkersluis De Wijk Schoonhovenseweg (N228) Stolwijkse Vaart	inbegrepen alle parallelwegen en watergangen vanaf IJssel/ De Wijk N207 / Goudse Vliet
M N	Gouwekanaal	Gouwekanaal Voorhaven Spuikanaal Stroomkanaal Sluisdijk Nieuwe Broekweg Stoofkade Rotterdamseweg (alleen oversteek weg) Ruige Weteringpad Nieuwe Gouwe Oostzijde Henegouwerweg Schielands Hoge Zeedijk stukje Voorhavenwal D.O.N.K.straat Kanaaldijk Kompas Ankerpad Julianasluispad Julianasluisterrein Julianasluizen Speelbrug Kanaaldijk	Van Alpherwetering t/m watergang noord-oostzijde, incl. sluiseland, gemaal bij Broekweg
P Q	Voorwillenseweg	Karnemelksloot Voorwillenseweg	Karnemelksloot: gevelwand-gevelwand Weg, bermen, watergangen tot aan Willenskade
R	Nieuwe Gouwe	Nieuwe Gouwe Nieuwe Gouwe O.Z. Nieuwe Gouwe W.Z. Ir. De Kock van Leeuwensluis	Kade-water-kade plus gemaal
S	Omloopkade	Omloopkade Omlooppad	Hele groene gebied rond kades/paden/ wetering ook deel strook oostelijk van wetering

		Omloopwetering	(wetering liep oorspronkelijk door naar IJssel)
T	Oost Ringdijk	Ringvaart Ringvaartrotonde Oost Ringdijk Provincialeweg N 207 Noord Ringdijk (muv deel bij rotonde)	Vaart plus dijk, westzijde: tot aan wetering/ tot aan water Westergouwe. Noordoostzijde: kade van vaart met pad (waar van toepassing)
U	Platteweg (grotendeels gemeente Reeuwijk)	Platteweg	Is geen Gouds lint. Vanwege historische betekenis wel als lint te benoemen voor Gouda en zone en invloedssfeer vaststellen
V	Willenskade	Willenskade	Pad met watergangen
W	Winterdijk	Winterdijk Van Strijenstraat	inbegrepen berm met bomen, watergangen. Van Strijenstraat van gevelwand-gevelwand. Invloedssfeer: tot aan Spoordijk
X	Wethouder Venteweg	Wethouder Venteweg Platteweg Zwarteweg Zuidelijke Zwarteweg	
Y	Spoordijk		Spoordijk(en) met sporen inclusief (restanten) van waterpartijen die tot spoordijkzone horen, rangeerterrein/ stationsplein/spoorzone (waterpartijen zijn deels verland)